

---

tor

Dráma két felvonásban

DEÁK FERENC

Sántha Sándornak barátsággal abból az alkalomból, hogy idestova harminc esztendeje Thália töretlen szövetségese.

SZEMÉLYEK:

Apa (Detky Mátyás, hetven körüli nyugalmazott biológianár)
Károly (Detky Károly, negyvenéves közgazdász)
Neli (Detky Kornélia, harminchárom éves, egy kicsit buta, molett nő)
Tiki (Detky Tihamér, huszonhat éves, volt kosárlabdabajnok)
Bojtorné (Özv. Bojtorné Pásti Irma, kivehetetlen korú, fiatalos külsejű asszony)
Mágori (Dr. Mágori, negyven körüli, kopaszodó, kissé félszeg orvos)

I. FELVONÁS

Szín

Egy olyan se nappali, se hálószobaféleség: egy magányos, öreg odúja. A könyvespolcon több a befőttes üveg, mint a könyv; az ágy tele újsággal, alatta kisebb-nagyobb labdák, könyvek, füzetek, hátizsák, túracipő, teniszütő. Odébb egy kopott kis asztal, körülötte néhány szék, kimustrált fotel. Csak két ajtó van; a jobb oldali a belépőbe nyílik, a bal oldali pedig a konyhába. A szoba ugyan áporodott levegőjű, de nem lehangoló; inkább egy huncut öreg megmosolyogni való káosza. A falakon rengeteg kép: különféle növényekről készült színes, biológiai szemléltető képek. Az egyik falon egy lepkegyűjtemény töredéke.

Mindkét felvonás ugyanazon a színen játszódik; csak a másodikban a szoba valamivel rendezettebb: néhány dolgot a helyére tettek. Így fonák képet nyújt a szoba; most látszik ugyanis, hogy a régi rendetlenségben volt valami észszerűség, ebben azonban semmi sincs.

Nyitott, sötét szín; csak Apa nyögdecselése, méltatlankodása hallatszik. Aztán mintha kinyílt volna a jobb oldali ajtó: erős fénykéve vágódik a szobába. Ebben a fényben látjuk meg először az Apát: térden kúszik, és keres valamit, a fénytől hunyorog, kezével árnyékolja szemét. Az ajtó irányában, ahonnan a fény jön, egy kopott teniszlabda tűnik fel, hosszú, sötét árnyékot vet a térdelő ember felé.

APA: Ki az? ... (Csend) Ki van ott?! ... (Csend — feláll, és elindul a fényforrás felé; a labdán kis híján elvágódik. Miután visszanyeri egyensúlyát, dühösen a labda után rúg) Az édes anyádat, azt! A nyakamat töröd?!!

KÁROLY: (belép. Kezében kis utazótáska, felöltöje vállára dobva. Mosolyogva körülnéz. Az apja még nem ismeri fel, mivel arca árnyékban van) Teniszszel?

APA: (hitetlenkedve döcög előre) Káááároly! ... Fiam! ... Nagyfiam! (Megáll előtte, belemered az arcába, aztán megöleli) Hát mégiscsak ... mégiscsak ... (Hirtelen perdül vele egyet, és a szoba közepére tolja) Na ... itthon vagy ... tedd magad kényelembe! (Szinte belenyomja az egyik fotelba) Várj csak ... várj csak, várjcsakvárjcsak ... szóval: megkaptad a táviratot? ...

KÁROLY: Reggel ...

APA: Te aztán fürge vagy.

KÁROLY: Hogy értve?

APA: Semmi, semm ... Ettél valamit?

KÁROLY: A restiben ... Gondoltam: te ...

APA: Mit gondoltál?

KÁROLY: Nézd, te egyedül vagy ... nem is tudom ...

APA: Ettél vagy nem ettél?

KÁROLY: Az előbb mondtam, hogy a restiben ...

APA: A restiben ... ja persze ... értem.

(Csend)

KÁROLY: Valami baj van?

APA: Hogy sürgönyöztem?

KÁROLY: Marika is velem akart jönni ... A sürgöny eléggé kikészítette. Őt is ...

APA: Őt is ...

KÁROLY: Persze. Aztán megmagyaráztam neki ... és így minden maradt ...

APA: Mi maradt?

KÁROLY: (idegesen) Minden maradt ... minden függőben maradt.

APA: Mert te megmagyaráztad!!

KÁROLY: Nem magyaráztam meg semmit, azt mondtam: itthon maradsz a seggeden, és kész!

APA: A fontos, hogy itt vagy.

KÁROLY: Azt hitted, nem is jövök?

APA: Ennél sokkal rosszabb ...

KÁROLY: Hogy értve?

- APA: Egyáltalán nem hittem semmit!
- KÁROLY: *(zavartan motoz a táskájában, előhúz egy seiyempapírba csomagolt üveget, táncollatja a kezében, hogy magára vonja apja figyelmét, aztán hirtelen kinyújtja kezét az üvegel apja felé, de ő nem néz oda)* Egy kis szíverősítő!
- APA: Ni csak! *(Tekintete a kis utazótáskára tapad. Mereven nézi, mintha megbűvölték volna)*
- KÁROLY: *(észreveszi apja tekintetét)* Talán nem tejszik?
- APA: Mi? ... Ja ... dehogynem!
- KÁROLY: Egy kis szíverősítő!
- APA: *(kicsomagolja az üveget, de tekintete megint a táskára szegeződik)* Te, Károly. Úgy látom, iparkodsz hazafelé.
- KÁROLY: Ugyan, apám ... hisz most érkeztem. Most érkeztem!
- APA: *(megszállottan)* Iparkodsz hazafelé.
- KÁROLY: Hát a fene egye meg ...
- APA: Csak azt akartam mondani: valamikor azzal a nagy fiber bőrönddel jöttél haza ... és akkor ITTHON voltál. Több napig ... hetekig néha. Egyszer hónapokig itthon voltál.
- KÁROLY: *(felengedve)* Kis híján kiutasítottál.
- APA: Na, dobd le azt a nyalvalyás tasakot, ne figyelmeztessen minden pillanatban, hogy milyen nagy ember a fiam, és milyen gyorsan távozik! ... Hogy őszintén megvalljam: én sem ettem ma, egy falatot sem ... Na gyűjts világot! Hogy én milyen ügyetlen vagyok! Mintha jobb lenne így a sötétben vagy félhomályban ...
- KÁROLY: *(a kapcsolóhoz lép. Közepes erősségű sárgás fény árad szét az egész szobán. Károly szemügyre veszi a képeket, egyik-másik előtt tekergeti nyakát, mintha absztrakt festményt nézne. Az Apa megpróbál rendet teremteni, de sikertelenül; végül mindent visszadobál eredeti helyére. Károly egy erősen felnagyított amőbakép előtt idegesen fejnevet)* Hát visszaszerezted végre az ikonaidat ...
- APA: Tudod, hogy nem szeretem, ha sokat ögyelegnek körülöttem.
- KÁROLY: Tudom. *(Leül)*
- APA: Szóval ... ettél, mondd ... a ...
- KÁROLY: A restiben.
- APA: Az volt az első dolgod.
- KÁROLY: Apám, én több száz kilométert utaztam, de nem azért, hogy kisdéd játékaidat játsszad velem. Eljöttem, habár mi nem értünk egyet, és soha nem is értettünk egyet. Azért jöttem, mert táviratoztál: **GYERE AZONNAL STOP ÉLETBE VÁGÓAN FONTOS STOP APÁD ...**
- APA: ... STOP!
- KÁROLY: Megérkeztem, és látom, hogy vakond módra élsz itt az odúdban, neked pedig az első dolgod, hogy megbánts. Miért hívtál? Hogy a fiber bőröndről érzélgősen elbeszélgezzünk? Meg hogy megállapítsd, akkor itt volt az OTTHONOM, most meg máshol van?
- APA: *(nevet)* Tetszik nekem ez a ... VAKOND MÓDRA. Kérsz

egy vesevelőt? Nyakleves előtte, utána — mindegy. Vakond módra...

KÁROLY: Hát van neked lelked?

APA: Ezt az egyet valóban nem állítanám.

KÁROLY: APÁM, MI TÖRTÉNT? MIÉRT HÍVTÁL?

APA: Tudod mit? Hagyjuk az ellenségeskedést mos! HAZAJÖTTÉL, itthon vagy, igyunk ebből a te italodból, beszéljünk el, mint igazi barátok!... Hát kell ennél több?

KÁROLY: Aki hozta, igya is meg?

APA: Mit?

KÁROLY: Az italt... hogy igyam is meg.

APA: De hisz nekem hoztad. HOGY IGYUK MEG! KETTEN! TÍZEN!

KÁROLY: Kérlek, ne lánzolj! Ha nem vagy hajlandó megérteni az apró gondolati bukfenceket, akkor inkább hallgass. Kérlek.

APA: A te gondolati bukfenceidet?

KÁROLY: Hogy ne nyúzzuk egymást, hát tessék, kinyitom! *(Dühösen letépi a selyempapírt, forgatja a palackot)*

APA: Kell dugónúzó?

KÁROLY: Ez csavaros dugaszolás.

APA: Akkor mit tétovázol?

KÁROLY: Poharak?

APA: A konyhában, a pohárszéken, ahova megboldogult édesanyád tette őket.

KÁROLY: Azóta sok minden megváltozott itt, kérlék.

APA: Itt — lehet, de a konyhában nemigen. KÉRLEK.

KÁROLY: Ideges vagyok, csúszik a kezemben ez a... kupak...

APA: Add! Te menj pohárért. KÉRLEK.

KÁROLY: *(kimegy. Kintről pohárcsörömpölés, egy-két pohár le is esik. Káromkodás)*

APA: *(mosolyog)* Ideges vagy, csúszik a kezed... Izzadt, vagy mi...

KÁROLY: *(kintről)* Ebben a Babelban a jó öreg, derotált isten is elvétené egyik-másik mozdulatát.

APA: Köszönöm, majd átadom.

KÁROLY: Mit?

APA: A mamának. Majd átadom a nagy fia magas véleményét a konyhájáról.

KÁROLY: *(megjelenik két maszatos pohárral, táskájából tiszta zsebendőt vesz elő, azzal serényen törli őket. Az Apa most egyetlen mozdulattal kinyitja a palackot)* Ez igen! Mint egy legény!

APA: Ez valami... tömény... drága ital.

KÁROLY: Tömény.

APA: És drága...

KÁROLY: Add... Mennyit öntsek?

APA: Színültig, fiam.

KÁROLY: Tele kéred?

APA: Színültig!

KÁROLY: *(tétovázik)* Nézd... én a te helyedben...

APA: Színültig! Az én helyemben!

KÁROLY: Nem sajnálom, csak árt a szivednek.
 APA: Nekem hoztad?
 KÁROLY: Tudod, hogy a szived mindig...
 APA: Nekem hoztad?
 KÁROLY: NEKED!
 APA: Add ide! *(Károly a poharat nyújtja, az Apa idegesen kikerüli kezével, és magához ragadja a palackot)*
 KÁROLY: A birtokjogérzeted, az hibátlanul működik!
 APA: Nekem hoztad? NEKEM! Szíverősítő? Az! *(Szájához emeli a palackot, és mohón iszik belőle, amíg Károly le nem fejtí ajkáról)*
 KÁROLY: Az isten szerelmére, megölnöd magad!
 APA: Meg.
 KÁROLY: Ezért nem kellett volna nekem több száz kilométert bumliznom.
 APA: Én is bumliztam miattad több száz kilométert.
 KÁROLY: Szemrehányást teszel, mi? Hallgatom.
 APA: Ide figyelj, fiam, hagyjuk a fenébe... Igazad van: fáradt vagy. Elsőnek érkezted meg. Én, a vén házsártos, én mindig belevadulok... Inkább hagyjuk! Jó?
 KÁROLY: Nagyon jól tudod, hogy eddig se tőlem függött...
 APA: Hogy vannak a gyerekek? Lili emleget-e néha?
 KÁROLY: Nem.
 APA: Nem emleget? Néha se?
 KÁROLY: Sohase.
 APA: Kegyetlen vagy hozzám.
 KÁROLY: Lili három éve nem látott: NEM IS EMLEGETHET!
 APA: Három éve... Na, tölts azokba a poharakba!... Három ke-rek esztendeje...
 KÁROLY: *(mind a két poharat színültig tölti, aztán egyiket óvatosan odaadja apja kinyújtott kezébe)* Annál inkább emleget Kázmér.
 APA: Kazi már nagy gyerek: legényecske. Ha lever poharat vagy mást, ne dorgáljátok: hirtelen nőnek a tagjai. És Lili?...

(Koccintanak, kiisszák poharukat)
 KÁROLY: No majd pótoljuk a lemaradást.
 APA: Pótoljuk?
 KÁROLY: Hát... gondolom... persze hogy pótoljuk.
 APA: Milyen lemaradást?
 KÁROLY: Ezt a három esztendőt, amíg nem láttuk egymást.
 APA: A gyerekekről van szó. Nem?
 KÁROLY: Elsősorban. Aztán rólunk is.
 APA: Te most itt vagy.
 KÁROLY: Persze... na még egy italt... Nekem is jólesik. *(Önt, isznak)*
 APA: Azt mondtad: a restiben ettél. Én még egy falatot se...
 KÁROLY: Csak egyél... egész nyugodtan...
 APA: Igen... igen... valamit majd csak eszem én is.

KÁROLY: Ha gondolod, betársulhatok. Úgy talán jobban esik a falat...

APA: Hogyne. Persze... A restikben gyenge a koszt manapság.

KÁROLY: Ami azt illeti... hogy őszinte legyek: nem is ettem semmit. Siettem ide.

APA: Hozzám.

KÁROLY: És most ez az ital is megcsiklandozta a gyomrom bolyhait...

APA: Ezt nem értem.

KÁROLY: Annyi zötykölődés után..

APA: MEGCSIKLANDOZZA A GYOMOR BOLYHAIT...

KÁROLY: Nézd, lehet, hogy nem szakszerűen fejeztem ki magam, de éhes vagyok.

APA: Na... akkor még egy italt, és megyek, sikeritek valami harapnivalót...

(Egyszerre nyúlnak az asztalon levő üveg után. Károly észbe kap, és egyengetni kezdi a fakó abroszt. Az Apa önt, isznak)

KÁROLY: Az imént mintha azt mondtad volna, hogy én érkeztem elősnek... vagy ilyesmit...

APA: Lehet, hogy mondtam... Ül le, és ne téblábolj! Ha kész leszek a löttyel, behozom... vagy szólok.

(Az utolsó szavakat már kifelé mienet mondja. A konyhából azonnal hallani az edényekkel való közelharcát. Károly leül, engedelmes, de tele van feszültséggel. A falakra aggatott képeket szemléli, aztán lopva meghúzza a flaskót)

KÁROLY: Kazi egy jó hónappal... Hallasz? *(Bentről igenlő dünnögés)* Kazi egy jó hónappal ezelőtt első lett az origámi-versenyen. Nagy oklevelet kapott, olyat, amelyet promóciók alkalmával adnak a doktoroknak... tudod: olyan kartonhengerbe csukott pecsétetes-zsinóros diplomát...

APA: Mi az?

KÁROLY: Diploma... kartonhengerben...

APA: Azt tudom... De mi az, amiért kapta?

KÁROLY: Ja! Origámi.

APA: Eszik vagy isszák?

KÁROLY: Hajtogatják...

APA: Kazi a legjobb hajtogató?

KÁROLY: Színes papírlapokat hajtogatnak... Ez egy japán művészet... vagy mi...

APA: *(mintha enne valamit)* Nagyon lenyűgöző lehet...

KÁROLY: Lili meg úszik, már egy éve kitűnő úszó... Az edzője nagy jövőt jósol neki...

APA: Wunderkind.

KÁROLY: Az.

APA: Te is az voltál.

KÁROLY: Zongoráztam?
 APA: Nem.
 KÁROLY: Mert nem emlékszem rá...
 APA: Nem, ugye?
 KÁROLY: Nem is meséltetek róla soha... *(Fészkelődik, várja az ételt)*
 APA: Nem, ugye?
 KÁROLY: Persze hogy nem.
 APA: Pedig te is Wunderkind voltál. A javából.
 KÁROLY: *(érzi, hogy apja valamivel ugratni akarja)* De mi most Lilikéről beszélünk.
 APA: Rólad. Rólad! Lili nem is tudja, ki volt az apja...
 KÁROLY: Hogy: KI VOLT?
 APA: Úgy értem: gyerekkorában.
 KÁROLY: Azt én se tudom, KI VOLT GYEREKKORÁBAN! *(Csend. Meglazítja nyakkendőjét, fúj)* Lili hetente háromszor jár edzésre. *(Csend)* Úgy úszik, mint a hal... *(Csend)* Megint állati hőség lesz... *(Kintről semmi nesz. Hiába fülel, semmi válasz)* Miért nem szellőztetsz néha? *(Leveti zakóját)* A barátnője balesztetik, nagyon csábítja. Persze nem engedjük... *(Fülel. Semmi nesz. Feláll, és tétován a konyha felé lépdel)* Eeee... Áru! el: ki mos rád! *(Csend)* Mondom: ki mos rád?
 APA: *(teli szájjal)* Nem kérded, hanem MONDOD.
 KÁROLY: Ki mos rád?
 APA: Az állam!
 KÁROLY: Nálad az állam teljesen elhalt.
 APA: Hogy gondolod?
 KÁROLY: A tisztaságot illetően... *(Csend)* Segítsek? *(Csend)* Van valami baj? *(Csend)* APÁM!
 APA: *(bejön)* Mit üvöltözöl? *(Megtörli száját, egy kicsit csámcsog még)* Na... ülj már le!...
 KÁROLY: Gondoltam: valami nincs...
 APA: Mi volt Lilikével?
 KÁROLY: Úszik.
 APA: Ezt már mondtad.
 KÁROLY: És NEM TUDJA, KI VOLT AZ APJA.
 APA: *(felnevet)* Gyerekkorában!
 KÁROLY: Talán: MI VOLT?
 APA: Egy kis ócska Hitlerke volt. Terrorista, misztifikátor és kegyenc! Wunderkind és kegyetlen elsőszülött.
 KÁROLY: Tudod mit? Eh... egye meg a fene az egész büdös világot!
 APA: Persze hogy egye...
 KÁROLY: Egy cseppet se mulatságos!
 APA: És mégis, valahogy jólesik, hogy itt vagy.
 KÁROLY: Pontosan úgy tesz, mintha önmagadat akarnád erről meggyőzni. Esküszöm...
 APA: Na... Önts! Ha így folytatjuk: nem lesz se vége, se hossza a dumának. Önts!
 KÁROLY: Színültig!

(Károly tölt, isznak. Az apa keserű fintort vág az ital után. Károly gyorsan leül, fészkelődik, helyezkedik, mintha csak azt mondaná: jöhet)

- APA: (föleszmél) Te jó isten!
KÁROLY: Mi az?
APA: (szinte megsemmisülve lerogy egy székre) Atyaisten!
KÁROLY: (nem ért egy árva szót az egészből) De igazán...
APA: Az imént azért mentem a konyhába, hogy...
KÁROLY: ... valami ennivalót készíts.
APA: Hogy ennivalót készítek...
KÁROLY: Te ajánlottad.
APA: El is készítettem.
KÁROLY: Nincs kenyér?
APA: Van.
KÁROLY: Akkor jöhet a mehet!
APA: Nem jöhet.
KÁROLY: Miért?
APA: Megettem.
KÁROLY: Nem értem...
APA: Évek hosszú során egyedül élek. EGYEDŰL! Örökké!
KÁROLY: Nem értem az összefüggést... megbocsátasz...
APA: Elsősorban NEKED készítettem, érted? (Egyre tüzeesebben) Én készítettem NEKED! ÉRTED? És mi lett a vége? Na mi lett a vége? Na, ugyan mi lett a vége?
KÁROLY: Lényegtelen. Ebből ne csinálj magadnak gondot, kérek!
APA: Három esztendő után végre látom a fiamat, mégis meg-
eszem előle az ő ételét; erre a fiam az arcomba vágja: eb-
ből ne csinálj magadnak gondot. ÉN NE CSINÁLJAK MA-
GAMNAK GONDOT!
KÁROLY: Nem vágtam az arcodba semmit! Majd eszem valami mást.
Kimegyek, eszem és kész!
APA: Hát persze: MERT MEGZABÁLTAM A TIEDET!
KÁROLY: Nem volt az enyém. És különben is: ne dühöngj tovább!
Senki se vont érte felelősségre. Éhes vagyok, eszem, ami kéznél van!
APA: Itt van a gyomromban! A bendőmben. Ez van kéznél. EZT akarod? Tessék. Kéznél van. Egy bicska kell hozzá, és kéznél van! Tessék!

(Az Apa veri az asztalt, egészen magánkívül van, amikor csöngetés-kopogás nélkül belép Tihámér, azaz Tíhi. Vállán sportszatyor, kezében magazin)

- TIHI: Gutmann lesz a vége, fater. Gutmannocska.
APA: Na... hála a jó atyának! Most majd csak abbahagyjuk ezt a szófacsarást... (Mégkönnyebbülve fia felé lép, kezét keresi, meg is öleli valahogy)
TIHI: (csak áll, és hol apjára, hol Károlyra néz) Ami azt illeti, annak mindketten bajnokai vagytok...
APA: De megkomolyodtál... te! Gyerek! Na... tedd magad ké-

nyelembe! Én lehet, hogy nem tudok olyan nagy feneket keríteni a viszontlátás...

KÁROLY: Szia, Aranykezű! (*Odalép, kezét fognak*)
TIHI: (*leereszti a sportzsákot, végigbattyog a szobán*) Mér' nem vigyázol az idegeidre, fater? Hát nem most lenne az ideje, hogy egy kicsit kíméld őket?
APA: Úgy látszik, nincs mit kímélnem... Na... vágódj már bele a fotelbe... itthon vagy!

(*Tíhi leül*)

KÁROLY: Érezd magad itthon!
APA: Hagynád, hogy a fiammal váltsak egypár keresetlen szót? Hagynád?
KÁROLY: A fiaddal? Persze, tessék! Kimenjek?
TIHI: Ne tököldjetelek már megint!... Azt hiszitek, ti vagytok a legbölcsebbek a világon? A fene úgylis majd megesz, ha együtt látlak benneteket.
KÁROLY: Nem szóltam semmit.
APA: Elég hangosan csinálod... Na... ide figyelj, Tíhi... Van itt némi hézag, azt kéne valahogy ma este... éjjel... azt kéne betömni... bedugaszolni. Azért is gondoltam: így, együtt...
TIHI: Tőlünk vársz te segítséget? TŐLÜNK VÁRSZ TE VALAMI SEGÍTSÉGET?
APA: A m é n k ü ü s s ö n b e l e ! N e m v á r o k é n s e m m i t ! F o g n á d b e e g y p e r c e a z t a s z e r t e l e n p o f á d a t ! J ó ?

(*Hosszú csend, az Apa le-föl járkal*)

KÁROLY: Távirat?
TIHI: Egy pici.
KÁROLY: Nem értem...
APA: (*mélyen felsóhajt*) Te is a restiben ettél?
TIHI: Ezért hívtál?
KÁROLY: Persze, persze...
APA: Italt hoztál-e?
TIHI: Na, szídj össze, és megyek! Tessék! Ne tartsuk fel soká egymást!
APA: Atyaisten!
KÁROLY: A gyorsal jöttél?
TIHI: Busszal.
APA: Nem így akartam.
KÁROLY: Na... kezdjük előlről! De hacsak lehet: csikorgás nélkül. Nagyon földszintesnek érzem magam, amióta hazaérkeztem. IDE, haza! Lennél kedves megmondani vagy elmesélni: miért hívtál bennünket?
TIHI: Fél óra múlva Neli is itt lesz. Vagy öt nem hívtad?
APA: Hívtam öt is...
TIHI: Ha netán zavartam a családi idillt kettőtök között, szívesen visszavonulok egypár — évre.

- APA: Tihi! Fiam, hát te is olyan lehetetlen embernek tartasz engem? . . .
- TIHI: Milyen lehetetlennek?
- KÁROLY: *Olyan* lehetetlennek.
- APA: Ne nyomorgass, a hétszentségit, ne nyomorgass! Mi a fityfenét akarsz? Ha veled nem lehet szót érteni, akkor a másikkal se lehessen?
- TIHI: Hagyd, fater! Én nem tartalak semmiféle . . . lehetetlen embernek. Ez elég?
- APA: Elég. Elég . . . elég . . . persze hogy elég.
- TIHI: Akkor folytasd!
- APA: Mit folytassak? . . . Mi az anyám térdét folytassak, amikor ez itt, mint egy félhülye harkály, kopácsol a fejemen!
- KÁROLY: Én, a félhülye harkály. *Dendropus minor*. Na, megyünk tovább!
- TIHI: Hagyjuk most a biológiát, ornitológiát! . . . Nézd, fater, nem szölkés én meg téged, azt a nők szokták . . . de miért üvöltözünk egymásra, amióta a mama meghalt? ÉN nem szívesen jövök azóta haza. Biz' isten ócskának érzem magamat . . . főleg, amikor elmegyek innen . . . Na, én is rákezdtem már . . . rám ragadt.
- APA: És hogy érzitek majd magatokat, ha *én* is . . .
- KÁROLY: Na tessék: sajnáljuk magunkat egy kicsit!
- TIHI: Apropó, tudok erre egy viccet. — Mondja, kérem, szereti-e a bátyja a túrórt? — De hisz nekem nincs is bátyám! — De ha lenne, szeretné-e a túrórt?
- APA: A túrórt, mi? Hát ti ezt a TÚRÓT már megkóstoltátok. Anyátok meghalt. Nem? Arra válaszoljatok: hogy fogjátok érezni magatokat akkor, ha énnélkülem találkoztok majd? Hogyan TÁVOZTOK majd akkor? Nem kívánok sajnálkozást magam iránt. De van itt valami más is, nemdebár?
- KÁROLY: Hogyne lenne.
- TIHI: Van, van. Mi van?
- APA: Egy egész, nyavalyás, rohadt élet. Meg a szomorú függelékei . . . Ezek a függelékek vagy mi a fenék, ezek hiányoznak, ezért zavarodok meg én is. Na . . . ez van.
- TIHI: Ha én ebből értek valamit . . .
- KÁROLY: A f ü g g e l é k e k e t ? Azt nem értenéd?
- TIHI: Nézd, én nem vagyok egy Russel-agy.
- APA: Én magam se értem egészen, de rossz azt tudni, hogy valamikor másként is volt.
- TIHI: Mi volt másként is? Mi?
- APA: Aaaaa . . . viszonyok, gondolom. Ha VELE jól megértettétek magatokat, úgy tűnt, velem is szót értetek. Mert egyszerűen nem beszélünk. Nekem nem kellett beszélnem. Én csak voltam, léteztem, egzisztáltam a környezetben, na!
- KÁROLY: Felmentetted magad a gyerekeiddel való közlekedés nyűgös terhe alól. Ez az?
- APA: Én azt nem tehettem. Egyszerűen LÁTSZÓLAG a háttérben maradtam.

- KÁROLY: És most mit szeretnél? Előráncigálni bennünket, hogy miért nem terelgettünk téged ELŐTÉRBE?
- APA: Én nem mondtam ilyet! Ne legyél okos helyettem is! Jó?
- TIHI: Rendben van. Tehát: a helyzet az, hogy amióta ELŐTÉRBE kerültél, akaratod ellenére, a mama halála után, nem érzed azt, amit onnan a háttérből éreztél. Hű, de fene nyakatekert! Ilyen ez... *(Jobb kezével a bal fülét vakarja)*
- APA: Nyakatekert. NEM ÉRTEM A MIBENLÉTÉT.
- KÁROLY: Mit nem értesz? Konkrétan.
- APA: Az anya—gyermek viszonyt. Ilyesvalamit. Hülyeség...
- TIHI: Nem hülyeség, bocsáss meg, nem hülyeség! A háttérből lehet, hogy az. De valójában, fater, én nagyon komoly dolognak tartom. Ha nem sértenélek meg vele.
- APA: Én nem vagyok képes most veletek úgy beszélni, ahogy anyátok beszélt... sok esetben helyettem is...
- KÁROLY: Nincs itt mit dumálni. A dolgok így állnak, és kész.
- APA: Igen. Kész.
- TIHI: Nem is a beszéden van itt a hangsúly, fater. Valami máson van a hangsúly.
- APA: Igen. Te például, amikor hazajöttél, a farzsebedből elővetted az útszélen talált virágot, és átnyújtottad anyádnak. Néha szegfűt is hoztál... Ilyen vagány módon, de a tudtára adtad, hogy... Ááááá, a fenébe is, mit akarok én? Hogy szénát hozz elém?
- KÁROLY: Nnna, lám csak, van abban a kisubickolt kobakban valami konkrétum is! Finom, finom. Hát én? Én mit csináltam? Mit hoztam én haza?
- APA: Lényegtelen. Még oda lyukadtok ki, hogy irigyeltem attól a szerencsétlentől a ti... vicznek is rossz... na! hogy ti figyelmesek voltatok hozzá.
- KÁROLY: Eszem ágában sincs ilyesmi, hidd el! Én most kezdem csak sejteni, mi a bajod... Na, mi volt ÉNVELEM?
- APA: Hogy értve?
- KÁROLY: Én nem hoztam virágot haza a farzsebemben. Így van?
- APA: Te nem. Semmit se hoztál neki. Soha.
- KÁROLY: De azért volt valami, nem?
- APA: Te a karodba kaptad, és jó magasan megforgattad. Olyan könnyűnek tűnt a karodban... A nagyfia ölelése szinte súlytalanná tette...
- KÁROLY: Habár üvölt belőlem az éhség, hadd kérdezzem meg: mit jelent ez az utolsó... izé... gondolatod?
- APA: Még nem az utolsó!
- KÁROLY: AZ UTÓBBI GONDOLATOD.
- APA: Nem mondtam semmit, amit nem gondoltam volna komolyan. Igyekezem NEM FÖLDSZINTES lenni!
- KÁROLY: Azt mondtad: A FIA ÖLELÉSÉBEN!
- APA: Így valahogy...
- TIHI: Hát az én ölelésemtől te nem repülnél a mennyezetig...
- APA: Mi csikorog? Na, ki vele!
- KÁROLY: Az a... FIA ÖLELÉSÉBEN.

APA: A NAGYFIA ÖLELÉSE SZINTE SÚLYTALANNÁ TETTE!
Ez az?

TIHI: Nem földszintes...

KÁROLY: Ez az! Mit jelentsen ez?

APA: Anya—gyermek viszonyt, amit apa nem tud felérni ésszel.

KÁROLY: Mert a felesége és egy *valaki* között fejlődött ki...

TIHI: VALAKIK között...

APA: Én... bocsánat... én azt mondtam: anya—gyermek viszony.

KÁROLY: VISZONT mondtál! Higgadtan és elégedetlenséggel is egyszerre...

APA: Ne túlozz! Elégedetlenség, hidd el, egy szemernyi sincs bennem! Sőt!

KÁROLY: SÓT! Mit jelent az a VISZONY? Ez a szó.

APA: Ha nem érted, akkor semmit.

TIHI: A legjobb lesz, ha most elmegyek, és egy másfél-két év múlva visszajövök. Mit akartok itt? Magánszínházat játszani nekem?

(Észre se veszik)

KÁROLY: A viszony szónak egész konkrét jelentése van. Te, a precíz sarlatán, ennyit igazán tudhatnál.

APA: A gyermek anyja emlőin csügg, ez nyilvánvaló viszony. Apjával soha nincs ilyen biológiai állapotban. EZ a szimbiozis, kérlek, mégiscsak viszony.

KÁROLY: De te nem erről beszéltél az imént. Te ÖLELÉST mondtál.

TIHI: Szálljatok le a mamáról! Jó?

APA: Tihi, te sportember vagy, nem?

TIHI: A mamáról szálljatok le!

APA: Csupa ín ez a gyerek! Na... Tihi, van-e ebben az emberben itt egy cseppnyi sportszerűség? (Károlyra mutat) Van-e egy cseppnyi is?

TIHI: A kérdésed alighanem állítás is.

APA: Pedig gondolkozzunk csak: a csapásokat sportszerűen kell elviselni. Nem?

KÁROLY: Na, most már sport lett neki az erkölcs is.

APA: Édes fiam, amíg anyád emlőin csügg tél, én addig borjúkötélen voltam.

TIHI: Apa, te megőrültél!

KÁROLY: Hadd csak, hadd... lássam: mi van a zsákban!

APA: Keserű seprő... büdös maradék... (Magába roskad, öregesen leng jobbra-balra, nyüszít is néha. Az idő szinte megállt) Indigóbokor, volt eukaliptuszom / lúdhúr és a néhai pálma / én már csak intek, ha gyim-gyom imádna / ősi, nagy, szálló mirha, lankáin aluszom! / A bűz illatrészeiben keressen utódom, / ökrendjen, ha mégis megtalálna...

KÁROLY: (Tíhihez) Felújítottad a szerződést?

TIHI: Nem.

KÁROLY: Mintha olvastam volna valahol...

TIHI: Most a rádióban vagyok.
 KÁROLY: Na fene! Újságíró?
 TIHI: Diszkdzsoké!
 KÁROLY: Ott hagyta a csapatot?
 TIHI: Estem.
 KÁROLY: Akkor Kazi hiába lesi majd a mérkőzéseidet a tévén...
 TIHI: Nézett?
 KÁROLY: Amikor csak ráért. Te voltál az eszményképe.
 TIHI: Rövid vagyok. Szidják az anyámat, mert nem nőtem magasabbra. Minden reményünk abban volt, hogy leszek legalább 180. „Fiatal vagy! Most nyúlik a csontod! Napozz sokat, edzz mindennap harminc órát! Jól dobsz, rövid vagy, de majd jövőre! Ugraszd el a magasakat, és dobj félpályáról is, ha kell; neked bemegy!” És... végül: „Ne haragudj, sokba kerülsz, a benyomás is gyöngé... Legyél játékos vezető vagy edző!” Hiába. Maradok, amekkora vagyok. Vakarcs. Így hát diszkdzsoké lettem... És edzek egy ificsapatot. Jó kezű gyerekek. Nem vakarcsok.
 KÁROLY: Kazinak te voltál az eszményképe...
 TIHI: VOLTAM... mi?
 APA: *(élénken)* Te nem vagy vakarcs!
 TIHI: Te nevezted mindig így.
 APA: Bosszúságból...
 TIHI: Miféle bosszúságból, apám?
 APA: Te nem vagy vakarcs! Érted?
 TIHI: Ha nem bosszúságból, akkor gyűlöletből!
 APA: Utánad még két... utánad még volt két eset...
 KÁROLY: Milyen eset?
 APA: Két... művi vetélés.
 TIHI: Engem miért hagytatok meg?
 APA: Téged akartunk.
 KÁROLY: Akartunk.
 APA: Mind a ketten: anyád is, meg én is...
 TIHI: Azt a kettőt miért nem akartátok?
 APA: Ennek hosszú története van. Most ne erről beszéljünk! **TE NEM VAGY VAKARCS!**
 KÁROLY: Tessék a szövetséges jobbja!
 TIHI: Valóban akartatok?
 APA: Nagyon.
 TIHI: Ezért mondogatta hát anyám kicsi koromban: szerelmem virága.
 APA: Ezért... Világos, hogy ezért. Anyád nagyon ragaszkodott hozzád, hisz abban az időszakban jöttél a világra, amikor többé-kevésbé rendeződött közöttünk minden... legalábbis a problémák nagyja. Ami még megmaradt, teljesen lényegtelen volt.
 KÁROLY: Ez megint valami hínár... apám! miért nem beszélsz velünk a dolgokról nyíltan? Nézd, a jöveteleinknek nyilván ez is az egyetlen célja. Hát akkor ne teketóriázzunk, hanem ki vele!
 APA: Azt akarod, hogy hazudjak anyámról meg magamról?

TIHI: Apa, most, ugye, nem hazudsz nekem?
 APA: ÉN NEKED NEM HAZUDHATOK SOHA.
 TIHI: Nem is gondoltam ilyen gorombán...
 APA: Csak sportszerűen... élesen! Rámenősen.
 KÁROLY: Apám, ne szenvedeg... jünk!
 APA: Tehát: szenvedeg.
 KÁROLY: Azt mondtam: NE SZENVELEGJÜNK! Többes számban.
 APA: Tihi!... Add vissza a labdát! Tessék!
 TIHI: Miért nevezett anyám engem szerelme vi-
 rágának?
 APA: Mert az voltál NEKI.
 TIHI: NEKI?
 APA: NEKI... is.
 KÁROLY: Öcskös, ha megkérhetnélek, hogy...
 TIHI: Nem kérhetsz meg! (Apjához) Neki is?
 APA: A magam részéről mindent megtettem, hogy tudomásod
 legyen rólam: NEM VAGY VAKARCS!
 KÁROLY: Öcskös, kérl...
 TIHI: Te mindent megtettél vagy megteszel? MOST? Amikor hu-
 szonhat éves vagyok? Most? Te mint apám nem hazudhatsz
 nekem. Így van?
 APA: Így.
 TIHI: Akkor mit...
 KÁROLY: Öcskös, ha le...
 TIHI: Akkor mit jelent az az IS?
 APA: Miféle IS?
 KÁROLY: TIHI!
 TIHI: Ha éhes vagy, szórj rám sőt meg borsot is, úgy ízletesebb
 lesznek! Ha már olyan nagyon SZERETED az öcsédet.
 APA: IS!
 KÁROLY: Köszönöm, jóllaktam. Szomjas vagyok. (Magához veszi a
 palackot, durcásan visszavonul vele, és iszogat. Ismét a nő-
 vénytani képeket nézi, aztán a lepkéket szemléli; a további
 jelenettől teljesen elzárkózik)
 APA: Hát ez aztán jellem: vesz nekem a pályaudvaron a resti-
 ben egy kis szíverősítőt, aztán elsajnálja tőlem, magához
 veszi, és boldog!
 TIHI: Tőled tanulta.
 APA: Mit?
 TIHI: A boldogságot.
 APA: Én, ide figyelj, én soha nem sajnáltam semmit tőletek; az
 én boldogságomat ti nem sínylettétek meg...
 TIHI: De hasznát se láttuk.
 APA: Hát nem felneveltünk benneteket becsületben? Hogy ma-
 gam mégsem boldogultam, azt talán ti jobban meg tud-
 nátok magyarázni, mint én...
 TIHI: Miattunk nem tudtál boldogulni. ÍGY VAN?
 APA: A viszonyok... az adott helyzet, és hát bizony itt voltatok
 a jó étvágyatokkal, mint valami csontos, nagy madár-
 fiókák...
 TIHI: El tudom képzelni.

APA: Ennyivel igazán nem tartozol.
TIHI: A fészek, benne anyám, aztán jön az az IS...
APA: Á, képzeleted, az van.
TIHI: Jön a kakukk, és lesz egy...
APA: Elég!
TIHI: Lesz egy kikikikicsike kis kakukkfióka... Pontosabban: egy IS!
APA: *(lábával ellöki maga elől az asztalt, felugrik, és Tihi felé közelít)* Az én fiam vagy, én vertem beléd az akarást, a szertelenséget, a konokságot. Így lettél az, ami vagy! Ha erről a ganédombról nem tudsz úgy nézni az apádra, ahogy illik, akkor majd én lelöklek onnan — a trágyaolúmpozsról!
TIHI: Lennél egy kicsit egyértelműbb?
APA: Hátha nekem most nagyon kell a ti segítségetek; hátha nem pusztá szeszélyből adtam fel azt a három táviratot! Erre egyikőtök se gondol... Csak azt a picike mimóza-leketeket figyelitek! Tessék, mehettek! Le is út, fel is út! Nem vagyok abban az állapotban és helyzetben, hogy a ti sérelmeiteket orvosoljam, és vélt igazatok előtt leboruljak. Számomra minden perc drága. Na, kifelé! Mennyibe került a vonat, a busz? Kifizetem. Na, halljam!

(Kifulladásra lerokad egy közeli székbe. Hosszú, kínos csend. Tihi turkál a sportzsákjában, Károly előjön az üveggel, önt magának, apjának, aztán hoz még egy poharat, abba is önt. Mondana valamit, de sehogyan se jön szó az ajkára. Végre mégis ő töri meg a csendet)

KÁROLY: Úgy látom, amíg Neli meg nem érkezik, legjobb lesz, ha kerüljük a beszélgetést. Akkor apa úgyis elmond mindent, és rendezzük a dolgokat... nemde bár? Khmm... addig, a tapasztalat szerint, úgyse hajlandó beszélni velünk azokról az életbe vágóan fontos problémákról... khm... Különben pedig, ami a segítőkészségünket illeti, abban igazán nem kételkedhet egy pillanatig se... gondolom, a segítőkészségünk nyilvánvaló... Hisz iderohantunk az első hívó szóra... Tessék! *(A poharak felé int)*
TIHI: Nekem nincs pénzem. Ezért, Karesz, légy szíves, ne nagylelkűsködj az én nevemben. Nem tudom, milyen más segítségre lenne szüksége az öregúrnak... Él-virul.
APA: Az útiköltségedet azonnal kifizetem. Mennyi?
KÁROLY: *(zavartan Tihikez)* Én, kérlek, a segítőkészségünkről beszéltem...

(Rövid csengetés)

APA: Bújj be!

(Egy kis idő múltán ismét egy rövid csengetés)

KÁROLY: EZ nem a lányod, apa.
APA: B Ú J J B E !

(Özv. Bojtorné lép be, idegesen, feszélyezve, de mint-ha egy kicsit a maga otthonába jönne)

BOJTORNÉ: Matyi ... (Örülni próbál) Matyus ... ezek ... a ...

APA: *(roppant zavarban van, felugrik, leül, nyögdéssel)* Hát ... kérem ... látja ... Gyerekek ... egykori kolléganóm ... Néha meglátogat. Irma, Irm ... á ... Özvegy Bojtorné Pásti Irma.

KÁROLY: Apám nagyfia: Detky Károly. A javából! *(Groteszk pukedli, kézcsók)*

BOJTORNÉ: Deres. *(Tihire néz)* Ez már valami! *(Feléje siet)*

APA: *(idegesen, morózusan)* A legfiatalabb, de nem Vakarcs!

BOJTORNÉ: Puszi!om a ... kicsike ... *(Végigméri a legényt, és az utolsó szónál azon a bizonyos helyen megáll a tekintete)*

TIHI: Szeretném megköszönni, asszonyom, a jóindulatát. *(Tenyerével leplezetlenül elfedi Bojtorné tekintetének célpontját)*

APA: Foglaln ... talán helyet.

KÁROLY: Apa, ti tegező viszonyban vagytok, nemdebár?

TIHI: MI visszapusziljuk a puszikát! A ... lálálálá ...

BOJTORNÉ: Igazán?

APA: Egy kicsit szemtelenek, de így is a ... fiaim ...

TIHI: Tetszik tudni, le akar rázni bennünket a nyakáról, azért ilyen kedélyes.

BOJTORNÉ: Helyes gyerekeink vannak, Mátyás.

APA: Ha lennél szíves egy ... óra, esetleg két óra múlva ...

KÁROLY: Ugyan, apa, maradjon csak itt velünk a kedves Irma néni. Jól mondtam: Irma, ugye?

TIHI: Én is erre szavazok.

APA: De ... nekünk ... Szóval van itt néhány dolog, amit szeretnék négy szemközt intézni a gyerekekkel ...

TIHI: Hatszemközt ...

KÁROLY: De hisz Irmácska is a mi kutyánk kölyke ... Vagy nem?

BOJTORNÉ: Látod, Mátyás, van már nekem is szövetségesem ... Ha rövid távra is, de van.

APA: Az isten szerelmére, értsd meg ...

TIHI: Miféle pusmogás az ott? Ne politizáljunk, kérem, a kuloárookban!

BOJTORNÉ: Csak nem akarsz azt mondani, hogy nem miattam hívtad össze a gyerekeket?

APA: Semmit se akarok mondani, csak próbálj egyszer a sorok között is olvasni!

KÁROLY: De hisz azt csinálja! Foglaljon helyet, Irma drága!

BOJTORNÉ: Csak hogy tudják: ez az első kedves szó ebben a házban.

TIHI: Akkor, kérem, ezt jól jegyezze meg.

BOJTORNÉ: Persze hogy megjegyzem magamnak. Miért kell ezt a lelkemre kötni?

TIHI: Mert lehet, hogy az utolsó is egyben ...

APA: Irma, családi dolgokról tárgyalok a gyerekeimmel, értsd meg, az istenért!

BOJTORNÉ: Értem. Hát persze hogy értem.

KÁROLY: Ugyan, apa, hát a CSALÁDJA kérdéseit ő is megérti!

TIHI: Különben azoknak a nagy dolgoknak a tárgyalása, eddig legalábbis, olyan magas szinten folyt, hogy az értelmi szerzőjük se értette meg mindig... *(Az Apa felé mélyen meghajol)*

APA: Mi ez? Kutyaszorító? Mit jelentsen ez? A kutyaistenit!

BOJTORNÉ: De, professzor, mire való ez a trágárkodás?

TIHI: Professzor?

KÁROLY: Hát, apám, nagyon haragszom, olyan sokat késtel velem, és nem lehettem ott, amikor téged előléptettek.

APA: *(magánkívül)* Irma, azonnal magyarázatot... magyarázatot kérek...

BOJTORNÉ: Talán csak nevezhetlek, becézhetlek valahogy? Vagy ezt is megtiltod?

KÁROLY: Ugyan, apa, miért vagy ennyire kicsinyes? És... drága Irmácska, nevezze csak nyugodtan doktornak... dokinak, vagy ahogyan jólesik!... Ne zavarja a jelenlétünk!

TIHI: Ha kell, el is fordulunk.

APA: ÉN BETEG EMBER VAGYOK, DE NEM AKAROK A BOLNOK HÁZÁBAN KIKÖTNI!

(Hosszú csend)

KÁROLY: Apa, hívjak orvost talán?

APA: *(nem válaszol, lecsukja szemét, és konokul hallgat)*

TIHI: Klárrika, leheljen belé lelket! Elfordulunk addig...

BOJTORNÉ: Irma.

TIHI: Irma.

BOJTORNÉ: Kis huncut.

TIHI: Kis huncut.

BOJTORNÉ: De hát... az édesapja... vagy nem? Mégiscsak nagyobb tisztelettel kellene viseltetnie iránta. Az édesapja, nem?

TIHI: Én már megkíséreltem szóra bírni ebben az ügyben, de hiába: kitér az egyenes válasz elől.

KÁROLY: Irmácska, igyon egy kortyot! Az jót tesz...

BOJTORNÉ: Ó, igen, jót tenne...

(Károly odaviszi az üveget, forgolódik, poharat keres. Kis ingerkedő nevetés. Irma végül is ügyetlenül a palackból iszik, jól meghúzza, amikor pedig leveszi ajkáról, zavartan köhögni kezd, mintha túl erősnek tartaná az italt)

TIHI: Máris jobban érzi magát — a papa!

KÁROLY: Ne légy cinikus!

BOJTORNÉ: Ez tényleg nem a professzor gyereke?

KÁROLY: Asszonyom, miért kérdi ezt tőlem?

BOJTORNÉ: Hát kitől kérdjem?

KÁROLY: Nézze, én nem voltam ott . . .
 BOJTORNÉ: De . . . hol?
 KÁROLY: OTT.
 BOJTORNÉ: Óóóó . . .
 KÁROLY: Egy anya nem kérdi senkitől, kié a gyereke . . .
 BOJTORNÉ: Kinek a gyereke?
 KÁROLY: A saját gyereke.
 BOJTORNÉ: Ugye?
 KÁROLY: Csak tudja, kitől van, nem?
 BOJTORNÉ: Tudnia kell. Persze.
 KÁROLY: Nahát!
 BOJTORNÉ: Mintha . . . persze . . . Maga céloz valamire.
 KÁROLY: Én?
 BOJTORNÉ: Maga . . . persze hogy maga!
 KÁROLY: Én csupán megmagyaráztam . . .
 APA: *(feléled, felugrik, ismét a régi cinikus öreg)* Ha már így összehozott bennünket a véletlen, hát . . .
 TIHI: A távirat . . .
 APA: . . . hát akkor: koptassuk el azt az italt! Rég nem ünnepelem.
 TIHI: Apám, nem szeretném, ha később bármiért is dorgálnál vagy megvetnél . . . Ha lehet, ha úgy gondolod, hogy lehet, hát beszélj meg velem, ami van, aztán már megyek is. Nagyon kényelmellenül érzem én itt magam. Nem vagyok én bohóc, nem szeretem a mély ütéseket, se az ilyen fonák, vidéki ügyetlenkedéseket . . . Akárhogy volt — ami volt, elmúlt, és engem nem nagyon érdekel. Elég bajom van így is . . . azt se tudom . . . Na mindegy . . . Szóval egyezzünk ki, és én lelépek.

(Mindenki feszülten figyeli a két embert. Az Apa mozdulatlanul áll, tehetetlen)

APA: Nézd, fiam — mert fiam vagy . . . azt hiszem . . . —, tegyél nekem egy szívésséget . . .
 TIHI: Ha módomban van, nagyon szí . . .
 APA: Módodban van!
 TIHI: Rendelkezz velem!
 APA: Én mindenről megfeledkeztem, arról is, hogy jöttök . . . a szenilis agy kihagy . . . Adok neked pénzt, és vásárolj be nekem! Na, gyere a konyhába, ott részletesen megbeszéljük. Az egész helyzet olyan hülye és érthetetlen, hogy ki se tudom mondani.

(Az Apa és Tihi kimennek)

KÁROLY: Házasságot ígért?
 BOJTORNÉ: Mátyás?
 KÁROLY: Hát más is?
 BOJTORNÉ: Hogyan?
 KÁROLY: APÁM . . . HÁZASSÁGOT ÍGÉRT?

BOJTORNÉ: Óóóó... hogy a részéről... ugye? Azt hiszem, az ő szava egyáltalán nem számít... Ebben az esetben legalábbis.

KÁROLY: Tehát nem áll a helyzet magaslatán?

BOJTORNÉ: Most már: ő sem, én sem...

KÁROLY: Engedelmevel, asszonyom... én... lehet, hogy egy kicsit korlátozt vagyok, meg konzervatív is, ahogy a munkahelyemen mondják rólam a kollégák... de ezt valóban jó lenne alaposabban elmagyaráznia, hogy megértsem...

BOJTORNÉ: Mit?

KÁROLY: Ezt a házassági dolgot... hogy: ő sem, maga sem...

BOJTORNÉ: Ja? Ez a színgáz. *(Táskáját a hasán tartja, megpaskolja és kacsint hozzá)* Itt a határozat.

KÁROLY: Ugyan, ne járassa velem a...

BOJTORNÉ: Akarja látni a bizonyítékot? *(Táskájához nyúl)*

KÁROLY: Neeeeem!

APA: *(kintről, félreértve Károly hangos elutasítását)* Csak bátran, fiam! Csak szívvel-lélekkel!

KÁROLY: *(apjához)* Nem bántjuk egymást.

BOJTORNÉ: Épp hogy utána nyúltam...

APA: Már ott tartotok?

BOJTORNÉ: Ahogy kimentél, mindjárt az után érdeklődött. Jó szimatú gyerek!

APA: Az apja nyomdokán halad.

KÁROLY: Apa, ne légy izléstelen! Én ezzel a... Szóval, ha te meg gondolnád, és ha még nem késő... megkérem egy orvos ismerősömet...

APA: Miért kérsz rá épp tőlem engedélyt?

KÁROLY: Mert ha még lehetne segíteni...

APA: Rajtam?

KÁROLY: Hát engem, apa, elsősorban te érdekelisz.

(Az Apa bejön. Előtte kötény, kezében tányér és konyharuha)

APA: De... hisz... ő... te ezt, Irma, nem tudhatod. Honnan tudod te az én állapotomat? Beszéltél Mágori doktorral!

KÁROLY: Irma azt mondja, itt a bizonyíték a táskájában.

BOJTORNÉ: Mátyás, de hisz ezt te is tudod...

APA: É n n e m t u d o m !

BOJTORNÉ: Miért vagy kegyetlen?... *(Sirásra ferdül a szája)*

APA: Én vagyok kegyetlen? Te bonyolítod fölöslegesen a problémáimat! Előbb tudja meg a fiam, mint én, hogy mi a helyzet... Különben is Mágorinak hallgatnia kellett volna az egészről. Úgy beszéltük meg, hogy ma este hozza a vizsgálat eredményét, és akkor megtartjuk vagy nem tartjuk meg a tort.

BOJTORNÉ: A T O R T ?

APA: Na, ne legyünk még cinikusak is!

BOJTORNÉ: Mágorit nem is láttam hetek óta... És ne sértegetsz! Jó? *(Zokog)*

KÁROLY: Ott van a táskájában.

APA: Mutatta?

KÁROLY: Nem, csak a hasát veregette... Ugyan, apa, hetvenéves létedre hogy eshetett meg veled...

APA: Ez, kérlek, nem is jön sokkal előbb... Jól megúsztam eddig...

KÁROLY: És ő? *(Irmára mutat)* Ragaszkodik... persze...

APA: Neki ez színház. Szívderítő játék.

KÁROLY: Ígértél neki *valamit*?

APA: Ugyan, Károly, ígéret nélkül adja az ember, amit ad egy ilyennek.

KÁROLY: Elveszed?

APA: Mit csinállok?

KÁROLY: De hisz most mondod, hogy... elveszed.

APA: Mit?

KÁROLY: Ezt a könnyzacskót itt... elveszed feleségül?

APA: Te bolond vagy!

KÁROLY: Nézze, professzor, ez könnyen megeshet.

APA: Négyszemközt szeretnék beszélni vele...

KÁROLY: TIHINEK SEGÍTSEK?

APA: Elment vásárolni...

KÁROLY: Add ezt a tányért, honyharuhát... *(Kimegy)*

APA: A táskában van?

BOJTORNÉ: Igen. És te is láttad ezerszer!

APA: Ide vele!

BOJTORNÉ: Nem adom.

APA: Valami nem stimmel itt... Add ide azt a...

BOJTORNÉ: Valamikor harciasabb voltál, kevesebbet beszéltél!

APA: Ja vagy úgy? *(Ráveti magát az asszonyra. Több ebben az ölelkezés, mint a harc. Megszerzi a táskát)*

BOJTORNÉ: *(előveszi a keresett papírlapot, egy újságkivágást)* Gondoltam, tudod már fejből.

APA: „Mérleg hava... érzelmi világa... kapcsolatok... el ne mulassza a kiváló alkalmat... A Bak havában született férfi kitűnő élettársa lehet...” *(Hosszú csend)* Csak azt nem értem, miért veregetted te a gyerek előtt ezt a domború kis hasadat...

BOJTORNÉ: En? En? En? *(Ismét sirva fakad, és erőltetve zokog)*

(Ebben a pillanatban megszólal a csengő. Irma abbahagyja a zokogást. Mind a ketten az ajtó felé néznek. Egyik kíváncsian, a másik döbbenettel)

(Függöny)

II. FELVONÁS

A színre néhány konyhaszék is bekerült. Az asztal roskadásig megrakva étellel-itallal. Szól a rádió, de a hangulat igen feszült.

Tíh az ágyon ül, teljesen elkülönülve a társaságtól. A kopt fotelban Apa, mellette Károly imbolyog, alaposan kaptos. Az asztal íúlsó felén Bojtorné. Neli le-föl sétál. Mintha várnának valakire.

- NELI: Ha gondoljátok, megpróbálhatom még egyszer... (Az órájára pillant) Negyed tíz múltott... Igazán nem zaklathatjuk azt a szegény Ticénét ilyenkor... késő van, lehet, hogy már le is feküdt... (Csend) Először, másodszor kedves volt hozzám, de most, amikor harmadszor is a telefonjához kéredzkedtem, csak annyit mondott: „Tudod, hol van, tessék, használd”... És igaza van; ha engem kérdetek: igaza van. Különbén is: apa könnyíthetne a dolgon... de én még ilyenek nem láttam. Megkötötte magát. Apuci, igazán, mi történt? Hát még nekem se mondod meg, akivel minden titkodat mindig megosztottad... meg én is veled a magamét... (Oda ül az ölébe, simogatja, becézgeti)
- APA: Kislányom, ez sokkal súlyosabb kérdés, mint bármi más eddig... Hogy őszinte legyek: engem is legalább annyira esz a kíváncsiság, mint titeket. Talán még jobban. Az én bőrömről van szó.
- KÁROLY: Inni szabad, enni nem... Ez aztán szülői vendéglátás!
- NELI: Karcsi, kérlek, ne légy szemtelen!... Hát mit gondolsz, ki eszi el előled azt az ételt?...
- APA: Én!
- KÁROLY: Na tessék! Megint kitör a háború, de csak azért, mert ÉN éhes vagyok. Apa mindjárt hozza itt nekem a bicskát: „NA, VÁGD FEL A GYOMROM, SZÓRD KI A BELEM, ITT VAN A KAJA! MEGETTEM!”
- NELI: Én, biz' isten, sohase ismertelek ilyenek. Mi történt a csiszolt modorú és tehetséges közgazdászunkkal? Miféle rövidzárlat állt be értelme és érzelme távvezetékein?
- KÁROLY: A te stílusod se lenne ilyen cikornyás, ha korábban érkez-tél volna haza... drágám. Ezért inkább hagyjuk! Jó?
- APA: Örülök, hogy mindnyájan eljöttetek a hívásomra. Ha valakit vádolok, az elsősorban én magam vagyok... Ebben a vadonban teljesen eldurvultam: marok, harapok, minden-kire acsarkodok...
- KÁROLY: Hallottad? Neli, hallottad?
- NELI: Mit?
- KÁROLY: Amit most mondott?
- NELI: Persze hogy hallottam. Meg is értettem. MEGÉRTETTEM!
- KÁROLY: Nagyra vagytok a ti női szenzibilitásotokkal, pedig csupa felületesség.
- NELI: Felületesség az, ha megérted valakinek a belső rezdüléseit? Apa valóban egyedül él itt, elvadultan, aztán persze hogy fáj, ha a saját húsába harap...
- KÁROLY: Ó most a saját húsába harapott?
- NELI: Van bátorsága beismerni és viselni a szégyenét.
- KÁROLY: Egyszer már megharagudott rám, tudod. Egyszer már na-

- gyon megharagudott rám, de most megint megmondom:
EZ, AMIT MOND, EZ SEMMI MÁS, MINT SZENVELGÉS.
- APA: Most, hogy kívülről hallgatom, amit rólam beszéltek, úgy tűnik: Károlynak igaza van.
- NELI: Apa, nem lehetsz ennyire engedékeny. Károllyal mindig is nagyon engedékeny voltál... Túl korán érvényesült az akarata...
- KÁROLY: Ha ez apától függött volna, húgocskám, ma se lenne saját akaratom, ahogy neked sincs.
- NELI: Ha tudom, mi van rendjén és tiszteletet érzek apám iránt, az neked az önállóság hiánya... Na hát ez jó! Ha egy ilyen kócos, hippy mondaná ezt, *(Tihire mutat)* nem is csodálkoznék rajta... de te... te, a deresedő halántékú, megfontolt közgazdász...
- TIHI: *(hallva, hogy róla is szó esett, feláll, és odasétál nővére elé)* Én tehát eredendő apagyilkos vagyok?
- NELI: Új a seggedre, és hallgass!
- TIHI: *(Károlyhoz)* Ezek ismerős szavak, nem?
- KÁROLY: Apa beszél...
- TIHI: A férjedet is így seggére ülteted néha?
- NELI: *(nem bírja túrtóztatni magát, hirtelen pofon üti Tihit. Egy másodperc szünet)*
- TIHI: *(csak végigméri Nelit, aztán odalép apjához)* Kérek a másokra is egyet. *(Lehajol, hogy közelebb legyen. Az Apa megsimítja az arcát, és elfordul)*
- KÁROLY: Ő téged kövel, te kenyérrel...
- NELI: A pökhendije!... Nagyon felvitte az isten a dolgát, gyalog már nem is lehet vele beszélni. Kosárlabdabajnok.
- KÁROLY: Hol van most az a csalhatatlan női szenzibilitás és a megértő szív?
- NELI: Az ilyen csirkefogókat... leönteni benzinnel... és...
- TIHI: ...meggyújtani.
- NELI: Jaj, menj a szemem elől, te Lucifer, te...
- TIHI: Csak hogy tudjad: abból a pofonból jár valami vissza is.
- KÁROLY: *(Bojtornéhoz, aki eddig szinte megbabonázva szemlélte az eseményeket)* Irmácskának persze ez ne okozzon csalódást! Nagyon összetartó család vagyunk mi különben. Egy kis piccsi-pacsi megesik, de ez csak jót tesz az idegeknek.
- BOJTORNÉ: Én... nekem van még valami sürgős dolgom, ha nem sérteném meg a...
- KÁROLY: Megsértene.
- BOJTORNÉ: De nekem mennem kell, értsék meg!
- KÁROLY: Ááááá, nem lehet csak úgy elvinni azt a nagy meglepetést, azt az írott bizonyítékot... Ettől nem szabad megfosztania bennünket.
- APA: Hadd menjen!
- BOJTORNÉ: Hogyhogy hadd menjen? Nem vagyok én egy rongybábú, amelyet csak úgy kilódítanak az utcára! Kikérem magamnak!
- APA: Ne sírj, ha lehet!
- KÁROLY: Emberek, én már háromszor berúgtam, a lelkem is fáradt,

most már nem is vagyok éhes... tele vagyok mindennel, önmagamnak is terhére vagyok... Most értem csak, miért visolyogtam mindig a családi találkozóktól... Nem nekünk valók ezek. Ahogy összejövünk, ingerlékenyekké válunk... Szegény anyáknak ez fájhatott leginkább. Ő már nem is igyekezett nagyon összehozni bennünket. Külön-külön örült mindegyikünknek. Arra talált is módot.

TIHI: Én nagyon, de nagyon boldog lennék, ha ma ebben a környezetben és az ADOTT körülmények között nem esne szó a mamáról!

NELI: Ez még az emlékeket is kizárja az ajtón...

KÁROLY: Te meg mindent félreértesz!

NELI: Annyira nem vagyok középszerű, hogy ne érteném meg, mire céloz.

TIHI: Ha így van, nagyon boldoggá teszel.

APA: Nelikém, valamit mondani akartál nekem?

NELI: Én?

APA: Azt állítottad a jó előbb, hogy minden titkodat megosztod velem. Nos?

NELI: Így is van, apa. De nekem most nincs titkom.

APA: Tagadni akarod, hogy jól ismerlek?

KÁROLY: A professzor csak tudja, mit beszél.

NELI: Karcsi, szállj le rólam!

KÁROLY: Apádról beszélek, a profról. Így van, kedves Irmácska?

BOJTORNÉ: Én így becézem.

APA: Jó, nem lettem egyetemi tanár, sohase lettem az. Mi maradtam? Kis vidéki tanár. Így van?

KÁROLY: Voltál te más is?

NELI: Károly!

APA: Hogyne. Voltam.

KÁROLY: Mesélj nekünk arról! Mi minden voltál?

NELI: Miért kínozzátok ezt a szegény embert? Mit vétett nektek?

Miért nem tudjátok legalább egy picit...

TIHI: Te csak egy PICIT érted meg?

NELI: Hallgass!

APA: Igen, sokfelé cipeltelek magammal benneteket az életben.

NELI: De mindig becsülettel gondunkat viselted.

KÁROLY: Hadd mondjam ezt egyedül el! Nem árt egy kis számadás az életről.

APA: Igazad van, Károly. Csak azt nem tudom: te megteszed-e néha, amit most nekem bölcsen ajánlasz.

KÁROLY: Szinte naponta. Megnyugtatlak.

APA: Az nagy baj.

KÁROLY: Mi a nagy baj?

APA: Ha valaki annyira retteg a saját természetétől, hogy naponta kell számadást tennie... és az semmit se ér.

KÁROLY: Az ilyen számadás?

APA: Az ilyen... Így nincs mit számolni. Semmi se gyűlik össze a lapáton.

KÁROLY: Az ember tehát csak hosszabb időn át követhet el gazsá-

got? Évekre, évtizedekre van szükség, hogy megteljen a lapát?

APA: Hát ha már annyira érdekel a véleményem, meg is mondom. Nem szándékozom veled, se a többi gyerekemmel ma este civakodni, se olyanféle eszmecsérét folytatni, amelyben bárkit is megsértenék. De ha már itt tartunk, egyet mégiscsak meg kell mondanom: Az az ember, aki naponta vagy minden percben figyelni önmaga cselekedeteit, állandóan abban a meggyőződésben él, hogy tökéletes, hogy alapjában véve semmi bűne nincs, és hogy ez feljogosítja arra, hogy mindenki mást a lehető legélesebben bíráljon. Az önmaga iránti bizalmatlanság így válik mások ellen váddá, ítéletté és... büntetéssé is néha. Amikor megérkeztél, emlékezz, elég volt néhány dolgot egyszerűen visszakérdezni, állításodnak megerősítést kérni, hogy aztán kíméletlenül letarolj, levágj, lehengerelj... Ha az én múltam érdekel, jegyezd meg: nem tökéletes. Nem is akarom, hogy akár egyetlen pillanatig is higgyétek: a szülőapátok tökéletes. Ha pedig valaki még tovább akar vajakálni a múltamban, tessék, itt vagyok! MÉG itt vagyok.

KÁROLY: Bravó!

BOJTORNÉ: Na, értik már, miért nevezem én őt professzornak?

NELI: Úgy szerettem, míg hallgatott... Jó?

BOJTORNÉ: Ezt az embert nekem ítélték a csillagok!

TIHI: És az a kis nyálasság a méhében, az mi?

BOJTORNÉ: Miiiiiii?

KÁROLY: A fene egyen meg, te hülye állat!... Hát nem mondtam...

APA: EZ IGEN! *(Ebben a pillanatban kezd Apa ráeszmélni arra, hogy gyerekeit is felmutathatja igazi színükben)*

NELI: Ez már túrhetetlen!

TIHI: Jaaaa... vagy kegyed nem is tudja? Na, jöjjön csak velem közelebb ehhez az élő kövülethez! *(Odaugrik Nelihez, górombán karon ragadja, és Bojtorné felé vonszolja)*

KÁROLY: Hagyd abba!

APA: Csak rajta, fiam! *(Szurkolni kezd neki)* Hajrá! Hajrá!

BOJTORNÉ: Ho-hozzám ne közelítsen!... Én tisztességes asszony vagyok... nem tűröm az ilyen aljasságokat!... Mátyás!

NELI: Mit akarsz, te vadállat?

TIHI: Add a kezed! *(Megragadja Neli tenyerét, és a megrémült Bojtorné hasa felé viszi)* Tapintsd meg!

APA: Na, tapintsd meg!

NELI: APA... apa... apa...

APA: Na, tapintsd meg!

NELI: Eressz el!

TIHI: *(elereszti, de nem mozdul a helyéről)* Ha apád mondja... neki hihetsz...

APA: Lassan megmutatkoztok ti is. A TÖKÉLETESEK!

BOJTORNÉ: *(még a jó előbb sirásra görbült a szája. Most sirva fakad)* Menni akartam... Mátyás... Miért nem engedted?... Mátyás... én...

APA: Nem kell túl nagy jelentőséget tulajdonítani ennek a dolognak.

NELI: Apa, igaz ez?

APA: Kérdezd meg a két...

NELI: Ez nem lehet igaz?

APA: Károly! Igaz vagy nem igaz?

KÁROLY: Lehetséges... Én nem vagyok hajlandó támadási felületet adni...

NELI: Apa, ne légy kegyetlen... mondd meg már!

BOJTORNÉ: Az én hasamhoz ne nyúljon egy taknyos gyerek!

TIHI: Isten ments!

KÁROLY: És most apa csak mosolyog az egészen... Na, ez az ő módszere.

NELI: Apuci, az istenre kérek! Mit jelentsen ez?

TIHI: Miért apát kérded, kérdezd meg Klárikát!

BOJTORNÉ: Irma!

TIHI: Irma!

KÁROLY: A kis huncut.

APA: Ha lenne mit örökölni... megérteném a riadalmatokat, de így?

NELI: Valamit azért csak mondhatnál róla...

BOJTORNÉ: Igenis, feleségül vesz!

APA: Meg van írva!

TIHI: *(Károly felé)* A láskájában van a bizonyíték?

KÁROLY: Azt mondta. Mit tudom én...

NELI: MIFÉLE BIZONYÍTÉK?

APA: Károlyt kérdezd, ő a szar'kavaró!

BOJTORNÉ: Mátyás, nem tudsz magadhoz méltóan viselkedni? Szégyellem magam.

TIHI: Egészen jól csinálja.

KÁROLY: És mikor tudott?

APA: Mit?

KÁROLY: Magadhoz méltóan viselkedni. Mikor tudtál?

NELI: Nem mondod meg? Nekem se mondod meg? *(Fenyegetően)* SZÓVAL NEKEM SE VAGY HAJLANDÓ MEGMONDANI?

TIHI: Mert *neked* mégiscsak meg kellene... nem?

NELI: *(teljesen felingerül; amióta megjött, állandóan apját védte; most lassan ellene fordul)* TÉGED ITT VALAMIVEL VÁDOLNAK. TUDNI AKAROM, MI EBBŐL AZ IGAZ.

APA: Az imént többen is éhesek voltatok, most lassan mindenki megfeledekzik a TORRól!

KÁROLY: Miféle torról van szó?

NELI: Most ne beszéljetek másról!

TIHI: „Kedves kócosaim, bocskorosok és lakkcipősök! A világ legjobb beat-műsorát hallgatjátok. Ne vegyétek zokon, hogy tegeződök, de ezt Don Maclean-tól tanultam. Ettől a sráctól sok jót lehet tanulni, de kevés hasznavehető. Milyen kár, hogy nem ő találta fel a pneumatikot! Neeeee, yeeeeeee! Don Maclean: AMERICAN PIE! *(Felerősíti a rádiót)*

APA: Amikor feladtam a sürgönyöket, azt hittem, szükségem

van rátok, itt kell lennetek . . . fontosak vagytok nekem ebben a pillanatban . . .

NELI: Apa, te borzasztóan megváltoztál; olyan képtelenségeket mondasz, amit magad se . . .

APA: Te persze meg vagy győződve róla, hogy apa a te cirókamirókád nélkül nem lehet meg. A te gügyögésed az én égi mannám . . .

NELI: Miért távolodsz el tőlünk? Az istenre kér . . .

KÁROLY: Miért beszélsz többes számban?

NELI: Hát ti nem érzitek?

TIHI: „A múlt esztendő legjobbjai — persze nem szerintünk, hanem a New Musical Express fejesei szerint —: Dawn — Diana Ross; Middle of the road — Elvis Presley! Ez a szépfiú még mindig tartja magát, akár a közvetlen közelemben ez a mokány öreg, az APÁM! Yeeeeeee! Jön: Niel Diamond, George Harrison, Mungo Jerry, Suprimes, végezetül: Dave and Ansell Collins! Yeeeeeee!”

KÁROLY: Kilyukasztom a gumidat, gyerek!

APA: Hagyd a komédiást! Van annak elég baja . . .

NELI: Neki van, mi? Neki aztán van. Mert mindenki a tenyerén hordozza — neki van. Sohase tudott úgy viselkedni, hogy valakit meg ne sértsen . . . Ez valahogy vele jár a jellemével. Ó, mit mondtam: jellemével?!

BOJTORNÉ: Én is ezt kérdezem első pillanattól kezdve: van-e neki . . .

TIHI: Az, amire maga gondol, Kláríka, VAN!

BOJTORNÉ: Pimasz fráter!

KÁROLY: Egy kicsit erős, nem gondolja, ténsasszony?

BOJTORNÉ: Hogy én mire gondolok? Igen, egy kicsit erős.

KÁROLY: Amit *mondott*, azt találok ERŐSNEK. Elfelejtette, kinek az otthonában van?

TIHI: De hisz ez már az övé! Nem?

APA: És ha igen?

NELI: Apa, te valóban meg akarsz nőszülni? Ebben a korban?

BOJTORNÉ: Mátyás nagyon jól tartja magát. Ezt állítom, kedveseim!

KÁROLY: Állítja? Úgy?

NELI: APA . . .

APA: Igen, kislányom.

NELI: Mi a szándékom?

APA: Meg fogsz lepődni: nincs szándékom.

(Hosszabb csend. Károly iszik, az Apa is pohár után nyúl; Neli még mindig le-föl jár; Tíhi ismét rádiózik, Bojtorné pedig táskájában motoz. A csendet a bejárati ajtó felől csengetés zavarja meg. Mindnyájan mereven figyelik az ajtót. Az Apa int Nelinek, nyisson ajtót. Bejön Mágori)

MÁGORI: Jó estét . . . mindenkinek!

APA: *(feláll, elébe megy, kezét fog vele, aztán sorra bemutatja a jelenlevőket)* Nem tudom, emlékszik-e még rájuk: a lányom, Kornélia; az elsőszülött Károly, ez pedig Tihamér.

(Bojtornét tüntetően kihagyja, elnéz felette) Attól félttem, már nem is jön.

MÁGORI: De hiszen megígértem. Csakhogy, tudja, hogy van a klinikán, az ember nem rendelkezik önmagával... (Ide-oda topog, kényelmetlenül érzi magát) És a család... ez a... csak úgy... egybegyült?

KÁROLY: Igen, csak úgy...

APA: Foglaljon helyet, barátom! Itt talán kényelmesebb... (Bele-nyomja egy fotelbe, ahogyan ő azt már szokta) Egy italt nem utasíthat vissza, igazán nem, kedves Mágori barátom. (Kezébe ad egy poharat, aztán ő is vesz egyet) Tessék, vegyetek ti is... kinek mit kíván a kicsi szíve...

(Károly nem kéri magát. Tíh is odasomfordál. Neli durcásan hátat fordít, és megint rója útját. Bojtorné kis kacér, de felette ellenszenves kacarászás közepette magához vesz egy nagyobbacska poharat, s mert csak félig van, hozzátölt, azonnal inna is, de észbe kap, és megvárja a házigazda köszöntését)

APA: Hát akkor... kedves egészségünkre!... Isten hozott benneteket, gyerekeim, és magát is, kedves Mágori barátom!

(Isznak)

KÁROLY: Sehogy se tudtam elképzelni, ki az a tekintélyes személy, akire ennyit várunk...

MÁGORI: Elnézést, Detky úr, de igazán nem tudtam, hogy ennyien... Megmondhatta volna, hogy családi ünnepségre lesz...

TIHI: TOR!

KÁROLY: Apa szerint tor.

MÁGORI: Ne tessék velem...

APA: Jól mondja a gyerek. TOR.

MÁGORI: Miféle...

APA: TOR. Az én halotti torom.

MÁGORI: De hisz ilyet nem tehet... Detky úr, ilyet nem tehet. Ez kegyetlenség!

(Károly az előbb hallottakon csak elgondolkodik. Neli összetörve félrevonul és szíjog. Tíh elzárja a rádiót, Bojtorné mintha valami kedélyes dologról lenne szó, nyájasan mosolyog, és igyekszik nagyon odafigyelni)

APA: Azt mondta: nem tehetek ilyet. Így mondta, kedves Mágori barátom?

MÁGORI: Elsősorban ehhez nincs joga...

APA: Majdcsak megbizonyosodik róla, hogy van jogom hozzá, de még mennyi... Ezek itt a gyerekeim. Mind másképp nevelkedett fel. Érti? Mind más időben, más körülmények között. Nem tudtam hozzájuk egyformán viszonyulni... Hogy milyen nevelést kaptak, az most teljesen lényegtelen.

Többé nem nevelhetem egyiket se. Olyanok, amilyenek. Mivel én távozom elsőnek, szeretnék tőlük magamhoz méltóan elválni... De először a magáé a szó, doktor úr. Tessék.

- MÁGORI: Nem értem.
- APA: Miért vártam én ma este magát, doktor úr?
- MÁGORI: Ez a kettőnk dolga, nem?
- APA: Az egész családé.
- MÁGORI: Ne kérjen tőlem ilyet!
- APA: Megígérte vagy nem?
- MÁGORI: Engem az orvosi titoktartás kötelez, nem kiabálhat velem így, Detky úr!
- APA: Nem a maga életéről van szó, hanem az enyémről!
- MÁGORI: Elnézését, én akkor se...
- KÁROLY: Apa, mi történt veled? Ilyennek sohase láttalak. Mondd meg: mi a baj!
- APA: *(Mágorihoz)* Mit mutat a rostelemzés?
- MÁGORI: Nem mondhatom meg.
- APA: Akkor ebből is ért az, akinek a bőréről szó van...
- MÁGORI: Én nem mondhatok semmit. Érti? SEMMIT.
- APA: Hallgat?
- MÁGORI: Én nem mondtam semmit. És jegyezze meg, jóvátehetetlen hibát követett el!
- APA: Tudom: visszaéltem a barátságunkkal. Így van?
- MÁGORI: Így van.
- APA: Maga, Mágori barátom, nincs az én bőrömben, nyugodtan dönthet barátság és ellenségeskedés dolgában. Én már azt sem tehetem. Na, ha megengedi, kedves doktor úr, szeretném megköszönni a közbenjárását, és meghívom a halotti toromra.
- KÁROLY: Fogadja el!
- MÁGORI: Egy percre se maradok... *(Forgolódik, táskáját, felöltőjét keresi — persze, magával se hozta)*
- APA: Mágori fiam! Elmehetsz, de akkor tagadd is meg valamikori tanárod! Azt az embert, aki abba a seggfejbe beleoltotta annak a tudománynak a nemes hajtását, amelynek a naevkénű alkalmazója vagy ma.
- MÁGORI: *(a hallottak szinte meadermesztik)* De... én... tanár úr...
- KÁROLY: Mondtam, hogy maradion! Itt most nincs kegyelem. Ezt igazán beláthatná, doktor úr!
- APA: Kegyelem? Még te vagy cinikus? Hát nem maradtok-e mindnyáian ITT, amikor én TÁVOZOM?
- NELI: Önző... beteg... irigy.
- APA: Téged irigyjellek az élettől? Téged? Ó, te kis penészvirág!
- KÁROLY: Üliön le, doktor úr! Ki kell várni a végét.
- APA: Látja, Mágori, ez az ember naponta számot ad önmagának saiat tetteiről. Ő makulátlan. Mindent ki tud számítani, mindennek tudja a helyét és értelmét. Aranyos gyerekei vannak, de annyira félti őket tőlem, hogy három esztendeje nem engedi őket hozzám... Engem meg nem hív. A fiam. Éli a maga életét. Hát akkor én is élem az enyémet!

- KÁROLY: Ha te ilyen jól értesült vagy, akkor teljesen felesleges, hogy tovább is rontsam itt a levegőt. *(Megy a táskájáért, amely valahol Bojtorné széke mögött van)* Mozdítana a tagjain egy pirinkót, kedves mama?
- BOJTORNÉ: Hogyne, csak mondja... Miért?
- KÁROLY: A táskám...
- APA: Vidd magaddal ezt a kis harapnivalót is! Tessék, itt van... én ezt úgyse magamnak szántam...
- KÁROLY: Ételről veled többet egy szót se váltok. Ha eszembe jut, hogy szegény megboldogult anyámmal is alighanem így viselkedtél... fölforr bennem a vér!
- APA: Ha ez igaz volna, engem akkor sem terhelne... Anyád sohasem volt éhes. Tudtommal. Mindenét nektek adta volna, csak hogy jó véleményetek legyen róla. Fogalmatok sincs róla, milyen hiú teremtés volt. És mit ért el a nagy buzgalomával? Halálának első évfordulójára se jöttetek el. Évi szabadságotok ideje alatt sem... Egyetlen virágcsokrot nem vittetek a sírjára. Pedig kellett volna. Nem az én kedvemért: a saját lelkiismeretetek megnyugtatóására. Nahát ezt nem akarom én! Nekem ne ájtatoskodjatok a halálos ágyamnál, ne gyűrögessétek a zsebkendőfölkét a száraz szemeteken! Most azonban egyetek, igyatok! Ezt a tort NEKTEK rendeztem, ez jár. Na, doktorom, miért pilledt úgy el?...
- MÁGORI: Nagyon csúnya dolgot tesz, tanár úr. Ebben a helyzetben senkinek sincs szava, csak egyedül magának. Nem gondolja, hogy esetleg egy másik alkalommal talán lenne itt egyikünknek-másikunknak is megjegyeznivalója...
- APA: Magának is ezek szerint?
- MÁGORI: Nekem is... valahol a dolgok legvégén...
- APA: Tehát csak nekem van szavam? Hát akkor változtassunk a játékszabályokon! Nem hiszem, hogy ezeket a gverekeket különösebben köteleznék a mai est **ÜNNEPÉLYESSÉGE**. Kornélia, kedves, még mindig nincs semmi mondanivalód az imádott apucidnak?
- NELI: Tudod te nagyon jól, hogy igenis van. De idegenek előtt nem vagyok hajlandó kitergetni a...
- BOJTORNÉ: Kire célzott, kedvesem?
- NELI: Ana, mit keres itt ez az iszonyú némbor?
- BOJTORNÉ: Miiii?
- NELI: Mit keres itt?
- BOJTORNÉ: Hallottad ezt, Mátyás?
- APA: Miért ne ülne itt, kislányom?
- NELI: **HÁT KICSODÁD EZ NEKED? SZERETŐD? KURVÁD? ÁGYASOD? TAKARÍTÓNŐD? VAGY ÉPPENSÉGGEL A FELESÉGED?**
- APA: Semmim.
- BOJTORNÉ: De, Mátyás...
- NELI: Akkor mit keres itt?
- APA: Eljött a torra. Azt hiszem.
- KÁROLY: Azt hiszed?

- APA: Igen, azt hiszem.
 TIHI: Karesz, hát nem érzed, az a célja, hogy mindenkit össze-
 ugrasszon.
- KÁROLY: Én legelőbb apát szeretném hallani... Egy fél órával ezelőtt
 kis híján el is kezdte a meséjét, aztán valami miatt abba-
 hagyta... APÁNK, A NAGY EMBER. Miért ögyelgett ve-
 lünk a világban? Miért nem volt sohase otthonunk? Miért
 volt anyánk kénytelen minden évben elzálogosítani azt a
 kevés értéktárgyat is, ami még megmaradt az örökség-
 ből? Miért volt nekünk mégis olyan fene büszke apánk?
 Hol van az a rengeteg ígéret? Tudományos munkák, talál-
 mányok.
- MÁGORI: Én, engedelmmükkel, elmennék. Dolgom van még, és...
 KÁROLY: Maradjon csak, doktor úr. Úgy hallottam az előbb, maga
 az apám diákja volt valamikor, így remélhet egy jó vég-
 szót, és beugorhat maga is...
- MÁGORI: Irtózom a családi perpatvartól...
 APA: Ez nem lesz perpatvar. Ezt mi magas szinten csináljuk.
 NELI: Miért nem hagyjátok a doktor urat elmenni?
 APA: Gondoltam, érdekel a rostelemzés eredménye, kislányom.
 Hátha mégsem rák.
- NELI: Persze hogy nem az. Különben pedig a doktor urat köte-
 lezi az orvosi titoktartás...
- MÁGORI: Próbálják megérteni a helyzetemet!
 APA: Kérem, én már nem is ragaszkodom a diagnózishoz. Tetszik
 látni: lényegtelen. Engem már temetnek.
- BOJTORNÉ: Ugyan, maradjon csak, doktor úr!...
 KÁROLY: Még egy mélyütés. MI temetjük apát, de apa nem hajlandó
 tudomást venni a diagnózisról. Apa megrendezi a saját ha-
 lotti torát, és mi vagyunk a dögkeselyük.
- APA: Nanana! Ez a szó, az utóbbi, elég kellemetlen lehet...
 KÁROLY: Bocsáss meg!
 APA: Rólad van szó. Rád illik.
 KÁROLY: Mi illik rám?
 APA: Tudja, doktor úr, ez az én nagyfiam híres ember.
 KÁROLY: Na, most hova akarsz kilyukadni?
 APA: Nagyon tehetséges közgazdász. Kicsi kis filiszter volt éve-
 kig, amíg el nem jött a várva várt pillanat.
- MÁGORI: Hallgatnom kell ezeket a...?
 APA: Csak azért mondom, mert olyan tökéletes, és minden este
 számot ad a napi viselt és kevésbé viselt dolgairól.
- KÁROLY: Jobb lenne, apa, ha...
 APA: Ezt már persze elmondtam. Vagy nem?
 NELI: Csak mondd! Aztán úgyis rajtam a sor. A fontos, hogy le-
 gyen közönség.
- MÁGORI: Kisasszony, én a legszívesebben mennék, ezt maga is tud-
 ja...
 NELI: Akkor mire vár?
 KÁROLY: Megkértem, hogy maradjon. Azért.
 NELI: Te mindig kifundálsz valamit. Javíthatatlan vagy.
 APA: Szóval a kis filiszter várja az alkalmas pillanatot. Mert ő

- nagy tettekre volt hivatott. Ezt már gyermekkorában is hangoztatta.
- KÁROLY: A Wunderkind, ugye?
- APA: Hogy neked milyen remek logikád van! Na már most az a nagyvállalat, ahol dolgozott ez a filiszter, egy válságos pillanatban megingott... Tudja, milyen kort élünk, a gazdasági helyzet egyetlen éjszaka megváltozhat, vele aztán változnia kell a viszonyoknak is. Nem így van?
- KÁROLY: Apa, amikor megérkeztem, állandóan a közhelyeim miatt gyötörtél. Most te estől ugyanabba a hibába...
- APA: Én téged a pontatlanságod miatt feddtelek meg! Na, hogy ne részletezzük: a vállalatnak volt néhány üzemrészlege a környéken.
- MÁGORI: Igen képszerűen mondja...
- APA: No és a főigazgatóság úgy határozott, hogy ezeket az üzemrészlegeket ööö... amputálni kell. Jól mondom?
- MÁGORI: (komoran bólint)
- APA: Csakhogy ez módfelett kényes munka ám. Ember legyen a talpán, aki szembe mer nézni azokkal a melósokkal — hogy a felmondás kézbesítéséről meg a felszámolás idegtépő műveletéről ne is beszéljünk. Így volt, fiam?
- KÁROLY: Sejttem, mire célzol... Na, nem baj.
- APA: Nem, persze hogy nem baj! Figyeljen, doktor úr: mit gondolsz, ki volt ember a talpán? Na, mondja csak ki nyugodtan!
- MÁGORI: Sejtelmem sincs róla...
- APA: Ez persze nem igaz. Maga kényelmetlenül figyelmes ember. Nagyon jól tudja: a Károly, a fiam volt az a derék ember, aki ezt lelkiismeret-furdalás nélkül...
- KÁROLY: Háromszáz kilométernyi távolságból te a lelkiismeretemet is tökéletesen ellenőrzöd, apa. BRAVÓ!
- NELI: Mert neki van! Téged pedig ismer...
- APA: Károly, te tagadod?
- KÁROLY: Megbízatásból tettem...
- APA: Lelkiismeret-furdalás nélkül! Ne szépítsd a szerepedet!
- KÁROLY: TE NEM TUDHATOD, MI JÁTSZÓDIK LE AZ ÉN LELKEMBEN.
- APA: Hallotta? Kis híján abbahagytam, feltételezve, hátha csakugyan KÉNYSZERBŐL tette, amit tett. De nem. Mert amit én tudok a kedvesről, azt aligha tudhatja a felesége vagy az a derék nagy fia.
- TIHI: Apa, későre jár... sokat ittatok... Nem lenne jobb talán reggel...
- NELI: Nem!
- APA: Félsz attól a mocsoktól, ami a bátyád jelleméből eláraszt-hat? Na, mindegy. Mágori, figyel engem?
- MÁGORI: Figyelem.
- BOJTORNÉ: Juj de izgalmas! Mért nem iszunk rá valamit?
- NELI: Mert mindent megszloplált, mondom!
- APA: És... ez a derék ember... ma már nagy és fontos személyiség... ez a fontos személyiség azóta nagy szaktekintély rosszul működő vállalatok, üzemrészlegek felszámolására.

- MÁGORI: Ehhez is érteni kell, és elvégre valakinek meg kell tenni.
 APA: Mondja csak tovább!
 MÁGORI: Arra gondoltam: ez a munka bizonyára módfelett felelős is... aztán, az imént a tanár úrtól hallottam: acélidegeket követel...
 KÁROLY: Kár a gőzért, doktor úr!
 APA: Igen, mondtam: idegtépő munka.
 MÁGORI: És ha belegondolunk, ennek a munkának van valami felsőbb, nagyobb jelentősége is. A gazdaságot megszabadítja bizonyos... hogy úgy mondjam, kórokozóktól. Érti, nemdebár?
 APA: Én értem. Nagyon is megértem.
 MÁGORI: Nézze, én a közgazdasági ügyekhez nem értek, ám van itt valami mentő körülmény is...
 APA: Károly, ne mosolyogj olyan kárörvendően! Főleg, amikor RÓLAD van szó! Na, tehát van itt enyhítő körülmény is, kedves Mágori... Lehet. Én se vagyok jártas a közgazdaság felségterületén. Egy kis biológiatanár voltam, kis megszállottja az élettannak. Magasztosan hangzik, nem baj. Szóval az úr, ez az úr itt, rosszabb, mint a hóhér.
 NELI: APA! DRÁGA APUKÁM! NE TEDD EZT! NE TEDD VE-LÜNK EZT! DOKTOR ÚR, APÁNAK VALAMI BAJA LEHET, MIÉRT NEM LÉP KÖZBE? *(Apja elé térdel, és zokog, hosszan, hangosan, szinte hisztérikusan)*
 APA: *(csak néhány másodpercig figyel Nelire, aztán ismét a megilletődött Mágorihoz fordul)* Hol is hagytam abban? Ja, igen: hogy rosszabb, mint a hóhér. Két esztendeje történt, itt, ebben a városban, szintén a peremrészen. Akkor ott laktam. Bizonyos kutatást végeztem magánszorgalomból, hát kivettem ott egy szobácskát, hogy ne kelljen minden nap a villamosra, buszra várni. És mi történt? A háziasszonyom — kedves, jól gerendázott, de egészen agyongyötört asszony — bejön, villámló szemmel végigmér, aztán egész halkán, hogy alig hallottam... a fülemmel alig hallottam, de a szavait még a zsigereim is felfogták; szóval bejön, és rám förmed: — Magát Detkynek hívják, ugye? — Annak. — Akkor szedje a sátorfáját! — Miért? — Mert Detkynek hívják... Ezt mondta. Semmit se értettem belőle. Károly, te? Értettél-e te valamit belőle?
 KÁROLY: Semmit. Szenilis vagy, és részeg. Ezt ÉRTEM.
 MÁGORI: Úgy érti, hogy...
 APA: Én se értek belőle semmit. Részeg vagyok, és szenilis. Na, erre inni kell... *(Dühösen öntöget a poharakba, iszik, és konokul hallgat)*
 NELI: Apa, hallgass meg engem! Kérlek. Nagyon megsértettél ma este, csúnyán viselkedsz velünk, de meg kell hallgatnod bennünket... engem. Tudom, hogy nem vagyok a legideálisabb leánygyermek; azt is tudom, hogy vétettem elened; ha akarod, mondd el, de most igazán nem rólam van szó. Apa, miben szenvedsz hiányt? Mondd meg nekem, én előteremttem a rávalót. Beteg vagy? Szanatóriumba viszlek.

Műtetre van szükség? Megtalálom a világ legjobb sebészét. Csak mondd meg már, mi az, ami erre a kifakadásra kényeszerített. A saját gyerekeidet izekre szeded itt idegen emberek előtt!

APA: *(oda se figyel)* Végül mégis megértettem, Villamossal, buszszal hazavergődtem, mert ez, ugye, VIDÉKI VÁROSKA. Reggel bekapcsolom a rádiót, azt, amit Tihamér most megnyergelt... és mit hallok? Buka Pál, a Generátor volt munkása öngyilkosságot követett el. Még ott voltam a házukban. A másik szobában négyen laktak: ŐK NÉGYEN. És a szerencsétlenek száma még jócskán növekedett. Növelte ez, ni. *(Károlyra mutat)*

BOJTORNÉ: *(keservesen felzokog)* Jaj de szomorú!...

KÁROLY: Befejezted?

APA: Kár volt belekezdenem. Na, mindegy... Tessék, igyalok, egyetek!... Én valóban befejeztem.

BOJTORNÉ: Ne... még ne! *(Részeg, de még mindig iszik)*

NELI: Asszonyom, én nagyon boldog lennék, ha kívül tudnám kegyedet az ajtón...

BOJTORNÉ: Mátyás, ez a te lányod kidob engem.

TIHI: Ő szóval teszi, de én kézzel penderítem ki, ha nem takarodik azonnal, maga... utálatos lóbogár!

BOJTORNÉ: De hát mit vétettem én? Mátyás! Mit vétettem én?

TIHI: Ahogy itt elnézem... ezeket a párnás kis kezeket, ezt a szertelen testtartást, a vékony, kegyetlen ajkait: egy tucatsnyi nyugdíjast látok maga mögött... Egy tucat szegény nyugdíjast vitt maga a sírba. Hát az apámat nem fogja! Jó?

BOJTORNÉ: Borzalmas! Jaj, borzalmas!

APA: Ő legalább mindszentekkor visz virágot azoknak a szerencsétleneknek a sírjára...

BOJTORNÉ: Máskor is. Ha tudni akarják, én nagyon sűrűn járok a temetőkbe... *(Elsírja magát, de iszik is)*

KÁROLY: Ó, igazán megnyugtatót...

TIHI: Neked persze most ez is elég...

KÁROLY: Mi?

TIHI: Hogy tudod: apádnak lesz virág a kopjafáján...

KÁROLY: Mit ugrálsz te mindig? A fene egye meg azt a nyegle szentségedet! Mit ugrálsz te itt mindig?

NELI: A vérében van... Te pedig hallgass, te...

KÁROLY: Mit mondtál? Én hallgassak? Mert ez a vénember itt vélt sérelmeit személyem megalázásával, családom mocskolásával akarja megbosszulni. Amit önmagáról kellene elmondania, azt jaj de szépen elhallgatja. Hát akkor majd én is beszélek... Bár holtakról jót vagy semmit!

NELI: Ha ő beteg és öreg, te nem vagy az. Ezért NEKED nem lehet megbocsátani, amit most mondtál. Érted? HÓHÉR!

KÁROLY: Pofa be!

NELI: Bakó!

KÁROLY: Mars! Mars!

NELI: Bakó! Pribék!

(Itt egymásba kapaszkodnak, pofozkodnak, szidják egymást, dulakodnak. Az Apa nyugodtan nézi a jelenetet. Bojtorné magában szurkol, néha félhangosan is, Mágori nem tudja eldönteni, odamenjen-e vagy hagyja őket: nem tartozik rá)

TIHI: *(egész idő alatt mondja a diszk-dzsoké szövegét) „...És most, kedveseim, a világ megindul visszafelé... Ebben a pillanatban már nem lehet azt mandani, amit az a jó öreg kócos mondott: »Eppur si muove«. Most minden visszafelé forog: enotS ylimaF ylS: riaffa ylimaF. Ugye, semmit nem érteni? Nem, mert én úgy akarom. Tegnap még, kedveseim, másként mondtam ezt. Például így: Family Affair, zengi a Sly Family Stone! Yeeeeeeeeeee! (A rádiót most a végletekig felerősíti. Ez valami beat-dalt bömböl)*

APA: Elég!

(Neli és Károly abbahagyják a dulakodást. Tihi lehalkítja a készüléket. Neli a haját igazgatja, Károly egy karmolást tapogat ki a nyakán)

BOJTORNÉ: Jaj, de jól tartotta magát, kedvesem... *(Neli felé emeli a poharát)*

NELI: Megölöm! *(Most rátámad, de apja közójük áll)*

APA: Te azt hiszed... azt gondolod... most aztán megvédted apád becsületét? *(Keményen megragadja lánya karját)* Én átlátok a szitán. Ismerem pici korod óta a cselezéseidet... Nem. Téged nem foglak bemutatni ezeknek az embereknek. Nincs mit bemutatni. Nulla. Nem kell nekem töletek semmi. Csupán az érdekelt halálom előtt: valóban olyan semmirekellő utódokat hagyok-e magam után a világnak. Amikor távol vagytok tőlem, hajlamos vagyok a dolgok megszépítésére, idealizálására. Amikor azonban beléptek: a valóság egyszerre töröl belőlem minden érzelgősséget. Itt vagytok előttem csupaszon, teljes jellembeli nyomorotokkal... És ki a hibás? Én. Miért? Mert a gizgazokkal többet törődtem, mint veletek. *(Csend, majd mintha valami különös révületből ébredne, felsóhajt)* Hajnulodik. Vége a tornak. Jó éjszakát mindenkinek!...

KÁROLY: *(veszi a táskáját, megáll, mintha mondani akarna valamit, aztán hirtelen szembefordul apjával)* Nekem most már nem kell válaszolnod a kérdéseimre. De önmagadnak egy magányos pillanatban valld meg: a középiskolai tanár miért vándorolt családjával egyik városból a másikba? Miért nem boldogult sehol? A többi dolog lényegtelen. Csak ezt az egyet... Jó? *(Gyorsan, köszönés nélkül távozik)*

APA: Neki nincsenek magányos pillanatai... Nem is pillanatok, évek kellenének, hogy megvallja magának: azt a tehetséghez, tudáshoz aránytalanul nagy vagyont... honnan és milyen módon szerezte.

MÁGORI: Nem akarok cinikus lenni, csupán...

- APA: Csak egészen nyugodtan legyen cinikus, hisz már maga a hivatása is az, Mágori barátom.
- MÁGORI: Hát... hogy is mondjam... ez az utóbbi megjegyzése, hogy a fia hogyan és honnan szerezte a vagyonát, eszembe juttatta azt a...
- APA: Csak ki vele, ne féljen, hogy megsért! Azon már régen túl vagyunk...
- MÁGORI: Amikor odakerült hozzánk az iskolába, úgy a tanév vége felé elterjedt egy igen megalázó hír a tanár úrról...
- APA: Sejtettem... *(Nelire néz)*
- NELI: *(szinte megdermed apja tekintetétől)*
- MÁGORI: Mondom: most jutott eszembe, amikor a fiáról beszélt...
- APA: Mert talált valami közös vonást a kettő között, pontosabban: az analógia apát, fiút egyvonalba hozza?
- MÁGORI: Nem merném ilyen egyértelműen állítani, mert ez mégiscsak szóbeszéd volt... gondolom, a tanár úrról...
- APA: Mondja már végig, nyögje ki!
- MÁGORI: Hogy a tanár úr megvesztegethető... hogy a tanév végén pénzért elégséges osztályzatot lehet kapni a tanár úrnál...
- NELI: Apa, ne! Apa, ne! Kérlek, könyörgöm!
- APA: *(kemény belső harcot viv, aztán teljesen összetörtén bólint)* Lehet, hogy volt valami ilyesmi... nem emlékszem már rá...
- MÁGORI: Persze... rég volt, azóta én is megkopaszodtam... és... nem is fontos. Számomra legalábbis.
- APA: Maga, fiam, sohase vásárolt tőlem elégséges osztályzatot. Most se fog. Most megbukott! Emberismeretből és barátságából mindörökre megbukott! Jó éjszakát!
- MÁGORI: De hisz mindenki...
- APA: Igen, mindenki megmondta, amit gondolt. Csakhogy ezek a *mindenkik* sohase értek magának a térdéig se! Magából ember lett... Most, legyen szíves, menjen el...
- MÁGORI: Nézze, erről még majd beszélünk. Rosszul értelmezte, amit mondtam... *(Indul kifelé)* Addig is a viszontlátásra... és majd a diagnózisról is bővebben... *(El)*
- BOJTORNÉ: *(ittasan kitámolyog a konyhába)*
- APA: *(Nelire tekint)* Te? Vársz valakit?
- NELI: Apa, most mondd meg...
- APA: Megmondtam.
- NELI: Kidobsz?
- APA: Csak fárasztasz te is. Nem doblak ki. Kérlek, menj.
- NELI: Apa, kösz.
- APA: Nincs mit, szívesen... máskor is.
- NELI: Apa, el akartad mondani... ugye?
- APA: Rólad *valóban* nincs mit...
- NELI: Még egyszer: köszi. Szervusz, drága apucikám! *(Homlokon csókolja, és elmegy)*
- TIHI: Végre egyedül!
- APA: Erre vártál? Egész éjszaka virrasztottál ezért?
- TIHI: Virrasztottam is, meg szórakoztam is.
- APA: Na, most hadd halljam: mi van az új munkahelyeddel?

TIHI: Semmi.
 APA: Tehát nincs.
 TIHI: Nincs.
 APA: Itt akarsz maradni?
 TIHI: Nem bírnál elviselni.
 APA: Pénz kell?
 TIHI: Csak útiköltségre... vonatjegyre...
 APA: Mi lesz belőled?
 TIHI: Azt hiszem, semmi.
 APA: Mondtad, hogy edzősködsz.
 TIHI: Gázsi nélkül, ificsapatban. Még táppénz sincs. Ott is hagy-
 tam.
 APA: Elég korán befejezted.
 TIHI: Ha rövidre csináltatok.
 APA: Vakarcs!
 TIHI: Szerelmed virága.
 APA: Mennyit adjak?
 TIHI: Csak vonatra.
 APA: Busszal jöttél, nem?
 TIHI: Gálánsan halunk meg.
 APA: *(előveszi erszényét, és pénzt ad a fiának)* Aztán jelentkezz
 nekem!
 TIHI: Egy lappal... az olcsóbb. Amikor jöttem, nem köszöntem,
 ugye?
 APA: Nem.
 TIHI: Akkor most se köszönök, és vedd úgy, mintha itt se lettem
 volna.
 APA: Úgy veszem.

(Tíh elmegy. Az Apa le-föl sétál, meg-megáll a falakon függő képek előtt; sóhajtozik)

Jó, öreg *Salvia officinalis*... Kinek a légzését könnyíted, jó öreg *Salvia*? Aztán te, kedves *Geum urbanum*... elki-sérsz-e majd arra a bizonyos útra, vagy itt maradsz ebben az áporodott, nyirkos szobában? *(Tovább sétál)* *Rosa canina*, vadrózsa... hecsedlilekvár... hol vannak az otthonos illatok? Sehol. A saját öreges szagomon kívül semmit se érzek.

MÁGORI: *(megjelenik az ajtóban; szótlanul figyel az öreg tanárt)*
 APA: *Thymus Serpyllum*, anyák lelke volnál-e valóban? Valamikor sokat beszélgettünk... És itt van a *Mentha piperita* is... *Iodormenta*... Néhai nagyanyám illata voltál... Te pedig...
 MÁGORI: *Hyociamus Niger*.
 APA: *(hirtelen, mint akit rajtakapnak, megfordul)* Hát maga nem ment el?
 MÁGORI: *(beljebb jön)* Elmentem, de annyira bántott a dolog... az, amit mondott...
 APA: Érzékenyen érintett azzal az összevetéssel...
 MÁGORI: Ez az... bocsánatot szeretnék kérni, tanár úr. .

- APA: Nincs semmi baj. Én is a rúd elé szaladtam.
- MÁGORI: A rostelemzés eredményét is szeretném közölni...
- APA: Nincs rá szükségem.
- MÁGORI: Én mégiscsak megmondanám, négy szemközt...
- APA: Higgye el, nincs rá szükségem... **NEM ÉRDEKEL!**
- MÁGORI: Hát nem tud megbocsátani, tanár úr?
- APA: Én nem haragszom magára, fiam. Egyszerűen nem érdekel már, amit mondani akar. Szégyellem is magam. Az egész TOR miatt. Mert mit akartam én? Megrendíteni vele ezeket a szőrös szívű majmokat? Magamhoz édesgetni őket? Szenvelegtem — ez az igazság. A részvételük kellett volna nekem. Na, mindegy. Üljön le még egy kicsit!
- MÁGORI: *(leül)* Csak egy percre...
- APA: Nézem itt ezeket a növényrajzokat. Kész képtelenség... barátom. Kész képtelenség. Egyetlen rajz se hasonlít arra a növényre, amit ábrázolnia kellene. Ezek rajzok. Színes kísérletek... Lélektelen ábrák. És ezekkel maradtam én itt egyedül. Ezekkel tanácskozom, beszélgetek... Károly ikonoknak nevezi őket. Jó, mi?
- MÁGORI: Nézze, tanár úr, tegyen szemrehányást... gondolom: ha valami mód van rá...
- APA: Azt teszem, Mágori barátom. Hát nem szemrehányás ez?
- MÁGORI: Félreértett, tanár úr, én az egész...
- APA: Állok itt ezek előtt a szörnyképek előtt, és mi jut eszembe? Mi mindent mondtak itt rólam ma! És milyen remekül háritottam el őket! Vagy el se háritottam: már személyem, éveim, helyzetem megvédenek — a vádak nagy részétől. Jól van-e így, mit gondol, Mágori?
- MÁGORI: Ha engem kérdez, azt hiszem, a tanár úr személyéhez nem...
- APA: Hogy maga milyen remek köntörfalazó!...
- MÁGORI: Tanár úr, kérem, engedje meg, hogy valóban bocsánatot kérjek azokért a szavakért...
- APA: Hát nem maga mondta-e, hogy ebben a helyzetben csak nekem van szavam? Hogy egy másik helyzetben lenne itt kifogás bőven... És igaza volt. **ÉN ÚGY CSINÁLTAM, HOGY ITT MÁR SEMMIN SE LEHETETT VÁLTOZTATNI. MÉG HA FORMÁLISAN VÁLTOZTATTAM IS A „SZABÁLYOKON”.** Nem férhetett kétség a tanár úr és a mindig komor, szigorú apa szavaihoz, jelleméhez, becsületéhez.
- MÁGORI: Persze önmagához volt a legszigorúbb, mint most is.
- APA: Mík voltak a vádak? Na, mik is voltak a vádak? Károly búcsú helyett azt ajánlotta, hogy szabad pillanataimban emlékezzem majd vissza, miért vándoroltunk mi egyik városból a másikba. Persze ő azt hiszi, tudja. Tudja... Ugyan mit tud? Azt, hogy gyenge tanár voltam? Ez persze nem igaz. Vagy csak részben igaz. De ettől még nyújthattam a gyerekeimnek igazi otthont. Így van?
- MÁGORI: Nehéz erre válaszolni, kérem... Magam sem tudom, mit is mondanék a tanár úr helyében...

- APA: Persze hogy nem tudja. Nem is sejtheti. Képzelje: a világ legbanálisabb magyarázatát adom. Bajainkat a szegénység okozta, kedves barátom. A szegénység... És miért voltunk szegények? Mit gondol, miért voltunk szegények?
- MÁGORI: Ezen nem gondolkoztam, tanár úr.
- APA: Mert én irtó nagy valakinek véltem magam. És mert abból a kis tanári fizetésből négyen, majd öten éltünk... már amennyire életnek lehetett nevezni a tengődésünket. Nagyfene tudományos ambícióim voltak. Hallott-e róluk valamit? De őszíntén vallja meg nekem, Mágori!
- MÁGORI: Hát... restellem, de semmit se tudok a tanár úr tudományos ambícióiról... se a...
- APA: Már mondtam, hogy maga kényelmetlenül figyelmes... Nem is nagyon hallhatott róluk. Kitől hallhatott volna? Meg akartam váltani a világot — egyedül. Erre több idéltlen ötletem volt, de ezek közül az egyik rengeteget elvitt a különben is túl szerény családi jövedelmünkből. Én, kedves barátom, én egy nagy tervezetet készítettem a szikes talajok gyors feljavítására. Igen, én... a kis, vidéki biológianár. Mit gondol, mennyibe kerültek csak a legközönségesebb talajminta-elemzések a fővárosi laboratóriumokban? Szegény feleségem pontosan meg tudná mondani, ha élne. És én kísérleteztem, minden mást elhanyagolva. Az első kis eredmények csak négy esztlendő után jelentkeztek a kísérleti parcellán. Akkor fogtam magam, és mentem vele a kormányhoz. Kihallgatást kértem az ügyben minden fejestől. Hervadt mosollyal terelgettek ki... Minden évben, Mágori!
- MÁGORI: Megdöbentő... Kiutasították?
- APA: Naaaa... nem szeretem az ilyet. Ne sajnálkozzon rajtam ilyen hamisan! Hát miért ne tessékelték volna ki egy félbolond vidéki biológianárt, aki a saját kis pénzét áldozza olyasmire, amit a világon mindenhol tudományos intézetekben hatalmas apparátus végez? Az ilyen ember nem lehet normális. Aztán mégiscsak elvégeztem, amit akartam. Az elaborátumot elvittem megint az illetékes göréhoz. *(Elgondolgozik, aztán halkán, keserűen felnevet)*
- MÁGORI: Megint... elutasították? A kész, befejezett anyaggal?
- APA: A vállamra teszi a kezét, és azt mondja: „Kedves barátom, nagyon lekiismeretes és szorgalmas ember maga, de hát valóban nem lát az orránál tovább? Hát nem látja, hogy a meglévő, elsőrendű termőföldet sincs, aki megmunkálja? Évről évre több a parlag. Hát lehetséges, hogy nem látja?” *(Nagyon keserűen megint felnevet, aztán fejét tenyerébe hajtja)*
- MÁGORI: Lelketlen egy ember. Egy több évi tudományos munkát így elutasítani... Mert ha most ilyen a helyzet, egy vagy két év múlva...
- APA: Ne legyen szarkasztikus, ne alázzon meg még jobban! Mert ezek után van-e mersze tiszta szívből vigasztalni? Na látja... Ezt se tudja az a nagyokos fiam, mégis telibe talál...

MÁGORI: Akkor sincs joga ...
 APA: De még mennyire, hogy van! De még mennyire! Ő a bőrén érezte ennek a nagy délibábkergetésnek az átkát! Meg a többi is.
 MÁGORI: Ne vegye rossz néven, de én ezt az egészet nem értem.
 APA: Hogy gyűlölnek? Igen, gyűlölnek, vagy egyszerűen: nem szeretnek. Vagy semmit se éreznek irántam.
 MÁGORI: Mivel itt sokat, ahogy látom, úgyse segíthetek, és már jó későre jár ...
 APA: Mit is kérdezett maga tőlem?
 MÁGORI: Tudtommal semmit ...
 APA: Dehogynem. Azaz nem is kérdezett, hanem megjegyzett valamit, mielőtt elment.
 MÁGORI: Óóóó... áááá... ugyan, tanár úr, csak emlékezetembe villant valami ...
 APA: Igen, valami a múltból. Ne hagyjuk válasz nélkül!
 MÁGORI: Akkor a vita hevében ... ne... igazán ne vegye komolyan. KÉREM, TANÁR ÚR!
 APA: Megjegyezte, hogy nálam pénzért elégséges osztályzatot lehetett kapni. Hogy megvesztegethető voltam.
 MÁGORI: Értse meg, a vita hevében ... És én ezt sohase hittem el, esküszöm, tanár úr!
 APA: Mit nem hitt el? Vigyázzon, Mágori! Mit nem hitt el?
 MÁGORI: Detky úr, nyugalomra van szüksége. Feküdjön le, pihenjen! Ha jönak látja, holnap ... azaz ma délután találkozunk, és mindenről higgadtan elbeszélgetünk.
 APA: Miért fél a válaszmótól? Én pénzért valóban nem adtam elégséges osztályzatot.
 MÁGORI: Nahát, akkor meg kiváltképpen ne ingerelje magát!
 APA: De ajándékokat elfogadtunk. Érti? Nem voltunk abban a helyzetben, hogy visszautasítsuk az ajándékokat. És az ilyesminek, barátom, két-három esztendő alatt csúnya nagy híre megy. És akkor: mi a teendő? Szedni a sátorfánkat, és isten hírével ... Aztán az embernek marad egy csomó növénytani szemléltető rajza, teleaggatja vele az odúját. Eléjük járul naponta és ... mit csinál? Mit csinálók én itt naponta? Gyónok? Beszélgetek velük a semmibe merülő életemről?

(Odaballag a képekhez, teljesen megfeledkezik Mágoriról)

... Urtica dioica, gyere, ezer parázsfüllánkkoddal perzselj végig, útszéli csalán! Eressz belém gyökeret, Polypodium vulgare... édeslevelű páfrány... Achillea millefolium... Artemisia absintum... Origanum vulgare... Juniperus communis ...

MÁGORI: *(nézi egy darabig, aztán csendben elmegy)*

APA: *(csak mormolja a növényneveket, úgy áll a képek előtt, mint valami oltár előtt)*

BOJTORNÉ: *(törődötten, tántorogva bejön)* Te aztán gyorsan kisöpörted őket, nem mondom...

APA: Ni csak, egy Myrmeleon formicarius!

BOJTORNÉ: Mit mondasz?

APA: A nevedet mondom.

BOJTORNÉ: Jaj de rosszul érzem magamat... ha tudnád... *(Csend)* Az én nevedet mondtad? Így mondtad? Mit mondtál te egyáltalán?

APA: *(révetegen)* Myrmeleon formicarius...

BOJTORNÉ: Óóóóó... ez... valami becenév?

APA: *(végigméri)* Becenév? Hát persze, én téged csak becézlek.

BOJTORNÉ: És mit jelent az a... mire...

APA: Myrmeleon formicarius. Ez, kérlek, egy borzalmas kegyetlen lárva.

BOJTORNÉ: Lárva? Te jó ég! Miért hagytad, hogy mindenki elmenjen?

APA: Hogy kérdezzek tőled valamit.

BOJTORNÉ: Jaj, nagyon sokat hánytam!... Bocsáss meg a kifejezésért!

APA: Kérdezni akarok toled valamit.

BOJTORNÉ: Már meginni?

APA: Eddig sohase kérdeztelek.

BOJTORNÉ: Persze... a harmadik férjem... a nyugalmazott tűzszerész... az kérdezett...

APA: MIÉRT JÖTTÉL EL HOZZÁM ÉPP MA... AMIKOR SZIGORÚAN MEGTILTOTTAM?

BOJTORNÉ: Hogy lássam a *gyerekeinket*.

APA: AKKOR HÁT: LÁTTAD ŐKET?

BOJTORNÉ: Láttam... Mocskos, szemtelen bagázs!

APA: Most már mehetsz.

BOJTORNÉ: Te... alighanem megfeledekeztél valamiről.

APA: Én nem.

BOJTORNÉ: De igen...

APA: Tessék hazamenni!

BOJTORNÉ: Nem lehet!

APA: TESSÉK HAZAMENNI!

BOJTORNÉ: *(táskáját hasára emeli, és megveregeti, kacsint hozzá)* És ami itt van?

APA: Mi van ott?

BOJTORNÉ: A legújabb horoszkóp. Azt mondja: NE TÉTOVÁZZAK!

V É G E